

Munuaissanasto suomi—turkki

Katja Nerkiz

Opinnäytetyö, kevät 2018

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Asioimistulkkauksen koulutus

Tulkki (AMK)

TIIVISTELMÄ

Nerkiz, Katja. Munuaissanasto suomi—turkki. Kevät 2018. 67 s. 1 liite.
Diakonia-ammattikorkeakoulu, Asioimistulkkauksen koulutus, tulkki (AMK).

Tavoiteena oli tehdä kattava, täsmällinen ja luotettava suomi—turkki-munuaissanasto. Sanastoon kerättiin termejä nefrologian kirjallisuudesta, nefrologian poliklinikoilta, munuais-maksaliiton sivuilta ja sairaaloiden poliklinikoiden esitteistä. Sanastossa on termit ja määritelmät sekä suomeksi että turkiksi.

Opinnäytetyö sisältää tietoperustaa munuaisista ja niiden sairauksia sekä tietoperustaa tulkkauksesta, sanastotyöstä ja kääntämisestä. Sanaston laatimiseen etsin ensin lähdekirjallisuutta ja lopulliseen sanastoon termejä kertyi 84 kappaletta.

Munuaissanastolle on tarvetta tulkeille, koska sellaista ei vielä aiemmin ollut. Munuaissairauksien lisääntyessä myös tulkkaustoimeksiannot lisääntyvät. Sanasto on laadittu tulkeille, mutta sitä voivat käyttää myös opiskelijat, viranomaiset ja potilaat sekä heidän omaisensa.

Asiasanat: munuainen, sanastotyö, asioimistulkkaus, kääntäminen

ABSTRACT

Nerkiz, Katja. Finnish—Turkish glossary of kidneys. Spring 2018. 67 p. , 1 appendix: kidney glossary. Language: Finnish.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Community Interpreting. Degree title: Interpreter.

Aim of this thesis was to produce encompassing, accurate and reliable Finnish-Turkish glossary of kidneys for interpreters. First I collected terms from nephrology literature, nephrology polyclinics, kidney-liver union`s web site and hospitals leaflets. In the glossary there are terms and definitions in Finnish and Turkish.

In my thesis I have the theory part of kidneys and their diseases and theory parts of interpretation, terminology work and translation. I open up the theory parts and terminology work in process. I made electrical glossary which can be found in the appendix of this thesis. For the glossary I searched first source literature on which the final glossary bases on.

There was need for the kidney glossary for interpreters, because there was any. As kidney diseases increase need for interpreters in policlinics are increasing. The glossary is aimed to interpreters, but also for use to interpreting students, officials and patients and their family.

Keywords: kidney, terminology work, community interpreting, translation

Özet

Nerkiz, Katja. Finçe—Türkçe böbrek hastalıklar sözlüğü. İlbahar 2018. 67 sayfa, 1 ek, böbrek sözlük. Diakonia Uygulamalı Bilimler Üniversitesi. Toplum çevirmenliği bölümü:tercüman.

Bu çalışmanın amacı tercümanlar için böbrek hastalıkları ile ilgili geniş ve güvenilir bir Finçe—Türkçe böbrek sözlüğü tercümanlara hazırlamaktır. Sözlüğümde kullandığım terimleri, nefroloji ile ilgili yazılı kaynaklardan, nefroloji polikliniklerinden, böbrek ve karaciğer derneğinin sayfasından ve sağlık kurumlarının broşürlerinden derledim. Sözlükte terimler ve tanımlar Finçe ve Türkçe olarak yer almaktadır.

Bu çalışma böbrek ve böbrek hastalıklarının yanı sıra tercümanlık, çevirmenlik ve terminoloji hakkında da teorik bilgiler içermektedir. Hazırlamış olduğum elektronik sözlük ekte sunulmuştur. Bu sözlük çalışmasına başlamadan önce, konuyla ilgili kaynak araştırması yaptım ve bunun sonucunda da bu sözlük meydana geldi.

Böyle bir sözlük çalışması daha önce hiç yapılmamıştı, bu nedenle bu sözlüğe ihtiyaç vardı. Günümüzde gün geçtikçe böbrek hastalıkları artmakta, buna paralel olarak tercümanlara olan ihtiyaç artmaktadır. Bu sözlük asıl olarak tercümanlar için hazırlandı, fakat bu sözlükten ayrıca tercümanlık öğrencileri, resmî makamlar (hastane personelleri), hasta ve hasta yakınları da faydalanabilirler

Anahtar sözcükler: böbrek, terminolojik çalışma, toplum tercümanlık, çevirmenlik

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	7
2 ASIOIMISTULKKAUS	10
2.1 Asioimistulkki ammattina	11
2.2 Asioimistulkkaus lääkärillä	12
3 TULKKAUSMENETELMÄT	14
3.1 Konsekutiivitulkkaus	14
3.2 Simultaanitulkkaus	14
3.3 Reletulkkaus	15
3.4 Kuiskaustulkkaus	15
3.5 Prima vista-tulkkaus	15
4 SANASTOTYÖ	16
4.1 Käsite	16
4.1.1 Hierarkinen käsitesuhde	17
4.1.2 Koostumussuhde	17
4.1.3 Funktiosuhde	17
4.2 Määritelmä	17
4.3 Termi	18
4.3.1 Lääketieteen termit	18
5 KÄÄNTÄMINEN JA KÄÄNNÖSTEORIAMENETELMÄT	20
5.1 Lingvistiset käännösteoriamenetelmät	21
5.2 Kommunikatiivinen käännösteoria	21
5.3 Skoposteoria	22
5.4 Relevanssiteoria	22
5.5 Manipulaatiokoulukunta	22
6 MUNUAISTAUDIT	23
6.1 Munuaissairaudet ja munuaisten vajaatoiminta	24
6.2 Iskeeminen munuaistauti	25

6.3 Munuaiskerätulehdus	26
6.4 Vaskuliitit	26
6.5 Diabeettinen nefropatia	27
6.6 Polykystinen munuaistauti	27
6.7 Amyloidoosi	27
6.8 Tubointerstiaalinen nefriitti	28
6.9 Munuaiskivet	28
7 MUNUAISTAUTIEN HOITO	30
7.1 Dialyysi	30
7.2 Munuaisen siirto	32
8 MUNUAISSANASTON LAATIMINEN	33
9 POHDINTA	38
LIITE1 MUNUAISSANASTO SUOMI—TURKKI	44
SANASTON LÄHTEET	59

1 JOHDANTO

Suomessa potilaiden määrä on noussut joka vuosi, vuosittain dialyysihoitoon ja munuaistensiirtoon tulee vähän alle 500 uutta potilasta (Pasternack& Saha 2012, 432). Kolmisen vuotta sitten tyttäreltäni paljastui munuaiskivet toisesta munuaisaltaasta. Saman vuoden keväällä myös isältäni ja mieheltäni löytyi munuaiskivet, tosin paljon pienemmät kuin tyttäreltäni. Olemme käyneet monta kertaa Lastenlinikalla tarkistuksissa ja kontroleissa. Tyttäreltäni murskattiin laserilla 16 mm munuaiskivi ja olimme sairaalassa kaksi päivää. Kuten lääkäri jo silloin sanoi, ei "vaiva" ole kovin suomalainen, ja potilaat tulevatkin paljolti muista kuin suomalaisista perheistä. Samoihin aikoihin myös tuttavani sai kauan odottamansa munuaisen siirron, joten koin suomi-turkki munuaissanaston olevan sekä tarvittu että ajankohtainen eikä sellaista ole aiemmin tehty. Tarve erikoisalojen sanastoille on suuri. Valitsin siis opinnäytetyöni aiheeksi munuaissanaston molemmilla työkielilläni suomi-turkki. Lehtosalon ja Tyysterin mukaan Suomessa puhutuista maahanmuuttajien kielistä usein puuttuu sanakirja tai sanasto, jossa suomi olisi toisena kielenä (Lehtosalon & Tyysteri 2013, 11). Koen, että tekemälläni sanastolle on siis tarvetta potilaiden ja kansainvälistymisen myötä myös asioimistulkeille. Opinnäytetyöni on produktio eli tuotetyö.

Laadin suomi—turkki-sanaston, johon tuli 84 termiä ja niiden määritelmää. Aluksi etsin tietoa siitä, onko munuaissanastoa jo tehty ja jos on niin millä laajuudella ja mistä se olisi löydettävissä. Potilasturvan takia on tärkeää, että tulkki tuntee tulkattavan aiheen terminologian hyvin. Etsin tietoa ja termistöä poliklinikoilta, esitteistä ja internetistä luotettavista lähteistä kuten Suomen munuais- ja maksaliiton internetsivuilta. Sain myös käyttööni opinnäytetyötäni varten Lohjan sairaalan nefrologian poliklinikalta kirjallisuutta aiheesta. Sanastossa on termien kuvaukset eli määritelmät molemmilla työkielilläni. Sanastooni olen yrittänyt kerätä mahdollisimman tarkasti ja laajasti yleisimmät sanat ja termit, mitkä tulevat poliklinikoilla vastaan. Keräämäni sanasto on suunniteltu tulkeille ja tulkki- ja kääntäjäopiskelijoille.

Asioimistulkilla tulisi olla oikeus saada valmistautua toimeksiantoon huolella. Esimerkiksi vaikka dialyysiin mennessä ja tulkin ammattisäännöstössä (Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto i.a.) mainitaan tulkin valmistautumisesta huolella tehtävänsä. Tulkille ei aina välttämättä kerrota tarkasti, minne hän menee tulkkaamaan. Ilmoitetaan vain esimerkiksi poliklinikan nimi ja osoite, mutta muuta tietoa ei juurikaan ole. Valmistautuminen tulkkaustilanteeseen on tärkeää tulkille, jotta hän voi jo ennen tulkkaustilannetta tutustua aiheeseen ja termistöön. Tämä sanasto kattaa tärkeimmät sanat ja termit, joihin tulkki saattaa törmätä työskennellessään nefrologian poliklinikoilla. Jotta potilasturva olisi taattu, on hyvin tärkeää, että tulkki hallitsee ja osaa aiheen hyvin, siksi käsittelen opinnäytetyössäni munuaissairauksia ja tein niiden sanaston. Tulkki toimii tärkeässä asemassa sairaanhoidon tulkkaustilanteissa, ja jo asioimistulkin eettisissä ohjeissa mainitaan, että tulkki ei ota vastaan toimeksiantoa, johon hänellä ei ole pätevyyttä (Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto i.a.). Viitataan valmistautumisen tärkeydestä myös toiseen asioimistulkin eettiseen ohjeeseen eli hänen tulisi perehtyä toimeksiannon ei pelkästään sanastoon vaan myös terminologiaan ja fraseologiaan.

Opinnäytetyöni rakenteesta mainittakoon, että kuvaan lukijalle mitä tarkoittaa käsitteet asioimistulkkaus, tulkkausmenetelmät, sanastotyö, kääntäminen ja munuaiset. Kuvaan kunkin aiheen tietoperustaa. Alkuun käyn läpi eri käytetyt tulkkausmenetelmät ja sitten asioimistulkkauksesta ammattina, jonka jälkeen kerron mitä on asioimistulkkaus lääkärillä. Koska asioimistulkkaus on hyvinkin erilaista erikoisaloilla johtuen niiden termistöstä koin, että on tärkeää saada kuva siitä, mitä tulkilta vaaditaan. Tämän jälkeen siirryn sanastotyöhön, mitä se on, miksi sitä tarvitaan ja käsitteisiin. Käsittelen opinnäytetyössäni kääntämistä ja eri käännösteorioita, koska tein sanastotyön ohella käännöstyötä eli käännsin joitakin termejä kotouttavasti, kuten termin sosiaalihoitaja. Käyn läpi eri käännösteoriat ja annan esimerkkejä kohtaamistani ongelmista sanastotyössäni.

Kuvaan osittain laajasti eri munuaissairauksia, koska munuaisten vajaatoimintaa ei voi kuvailla vain vajaatoiminnalla. Vajaatoimintaan liittyy paljon eri tauteja, joten kävin yleisimmät munuaistaudit ja niiden hoitomuodot läpi. Tietoa sain hyvin Suomen munuais- ja maksaliiton internetsivuilta sekä opinnäytetyöni lopussa löytyvistä kirjallisuuslähteistä. Munuaiset on hyvin laaja aihe. Niiden toimintaan liittyy hyvin monta elintä sekä sairautta, mutta työstäni olisi tullut liian laaja, jos olisin ottanut mukaan kaikki liitännäissairaudet tai muut elimet kuten maksan. Kävin munuaissairaudet laajasti läpi siksi, koska käsitelen niitä sanastotyössäni.

2 ASIOIMISTULKKAUS

Asioimistulkilla kohteena on dialogi ja osapuolina osallistujat, jotka eivät puhu samaa kieltä. Asioimistulkkauksessa puhe on usein tietyn kaavan mukaista, mutta kuitenkin spontaania. Tulkattavien puheiden pituus vaihtelee ja tulkki käyttääkin muistiinpanoja tulkatessaan. Suomessa asioimistulkkausta harvinaisemmilla kielillä voi opiskella eri aikuiskoulutuksissa ja Diakonia-ammattikorkeakoulussa. Asioimistulkkaus on yleistynyt maahanmuuttajien ja erikoisempien kielten yleistyessä, kuten arabian kieli. Tulkin käytöstä on säädetty eri lakeja kuten:

-*ulkomaalaislaki* 301/2004 203 §, jossa kerrrotaan kuinka viranomaisen on huolehdittava tulkitsemisesta tai kääntämisestä

-*hallintolaki* 6.6.2003/434, jossa viranomaisen on järjestettävä tulkitseminen ja kääntäminen jos asianomainen ei tule ymmäreyksi

-*kielilaki* 6.6.2003/423, jossa kerrotaan kuinka asianomainen on oikeutettu käyttämään omaa kieltään viranomaisen aloitteesta vireille tullessa asiassa. Viranomaisen on järjestettävä maksuton tulkkaus. (tulkkaus- ja käännöskeskus professional oy i.a.)

Puhetilanteissa, joissa osapuolet eivät osaa toistensa kieltä, tarvitaan tulkkia. Tulkkauksen tavoitteiksi Saarevuori ja Ojanen (1998, 11) ovat esittäneet seuraavia:

- 1) Lähdekielellä esitetty informaatio on välitettävä täsmällisesti kohdekielelle
- 2) Välttämätöntä ei sen sijaan ole sisällöltään tyhjentävä ja muodoltaan täydellinen tulkkaus, joskin sitä on syytä tavoitella
- 3) Lähdekielen puhejakson sisältämien sanojen vastineiden puuttuminen kohdekielestä tai ylimääräisten sanojen lisääminen ei vähennä tulkaussuorituksen arvoa. Tietty asia voidaan esittää hyvinkin erilaisilla synonyymisillä ilmauksilla, kunhan vain kohdekieli on luonteva ja tyyli sopii tilanteeseen.

Juuri näiden tavoitteiden vuoksi tulkin motiivit ovat kolmantena osapuolena erilaiset kuin muiden. Henkilökohtaisesti erityisen tärkeinä asioina pidän seuraavia; tulkki välittää viestin mitään siitä poistamatta tai lisäämättä, tulkki on luotettava ja puolueeton sekä tuntee tulkattavan aiheen ja termistön ja on valmistautunut tehtäväänsä huolellisesti. Tulkilla ei ole tarvetta vaikuttaa kuulijoihin, tulkkiin kohdistuu eri odotukset kuin puhujaan, tulkki ei esitä omia mielipiteitä, tulkki on avainasemassa viestintätilanteessa, mutta kuitenkin taustahenkilönä, näkymättömänä ja hajuttomana (Saresvuo, Ojanen 1988, 50). Määriteltäessä asioimistulkkia saatetaan puhua asioimisdialogien tulkkaajasta (Tieteentermipankki. i.a.). Käännöstieteen määritelmässä tulkki on puolueeton kulttuurien välisen viestinnän ammattilainen ylittäen kieli- ja kulttuurirajat (Leinonen 2007, 294). Lääkärillä tulkatessaan asiomistulkin tulisi pyrkiä täsmällisyyteen ja varsinkaan lääketieteen tulkkaustilanteissa synonyymien käyttö ei ole mielestäni suotavaa eikä tarkoituksen mukaista. Lääkärillä tulkatessa termistön tuntemisen ja oikein tulkkausten tärkeys korostuu. Turiksi vatsakivun voi kuvailla kahdella eri tavalla *karin agrisi. mide agrisi*. Molemmat voi käsittää vatsakivuksi. Mide agrisi kuitenkin tarkoittaa tarkemmin vatsalaukkuun kohdistuvaa kipua, joilloin diagnoosin teko tai jatkotutkimusten määräys tarkentuu.

2.1 Asioimistulkki ammattina

Jokainen, joka osaa useampaa kuin yhtä kieltä, voi kokea olevansa tulkki. Pelkkä kielitaito ei kuitenkaan tee kenestäkään tulkkia. Tulkin tulisi hallita aktiivinen kielitaito, yleiskielen normit, lähdekielen kulttuuri, yhteiskunnan yleisimmät käsitteet, sosiaaliset ja maantieteelliset murteet niiltä osin, kun ne eivät poikkea ymmärrettävyydessään yleiskielestä, noudattaa tulkin ammattieettisiä sääntöjä, kehittää itseään jatkuvasti, valmistautua toimeksiantoon, tutustua sanastoihin ja termeihin, kehittää itselle sopiva muistiinpanotekniikka, olla joustava, olla näkymätön. Listaa voisi jatkaa miltei loputtomiin. Tulkin työ on siis monien eri alojen hallintaa ja hyvää yleissivistystä vaativaa työtä (Saresvuo & Ojanen 1988, 107). Riipumatta tulkkauksen lajista asia, joka erottaa ammattitulkin ”tulkista”, on tulkin valmistautuminen tulkkaukseen. Tulkki on etsinyt tietoa, hän on käynyt sanaston ja termit läpi ja

osaa ne, hänellä on muistiinpanovälineet mukana, hän toimii eettisesti ja tulkin ammattisäännösten mukaan aina. Tulkin ammattisäännöstö löytyy Suomen tulkkien ja kääntäjien internetsivuilta. Hyvä tulkki on mauton ja hajuton, hänestä ei jää muistijälkeä.

Leinosen (2007, 301) mukaan asioimistulkki ammattina on haastavaa ja monipuolista, koko ajan oppii lisää, työtilanteet vaihtuvat alati, työn tuloksen näkee välittömästi. Hän kertoo alan vaihtelevuuden stressaavuudesta, työnkuvien ääripäisyydestä ja monikulttuurisesta työympäristöstä. Työ on siis samalla haastavaa ja monipuolista. Monikulttuurinen työympäristö vaatii tulkilta mielestäni jo vahvaa kulttuurien tuntemusta ja kykyä osata toimia tilanteen edellyttämällä tavalla.

Suomeen kohdistuva maahanmuutto on lisääntynyt ja tulkkauksen tarve vastaavasti kasvanut. Tulkkauspalveluja tarvitaan turvapaikkakuulusteluissa ja kotouttamisvaiheen eri osissa. Näiden lisäksi tulkkauspalveluja tarvitsevat jo Suomessa asuvat kieltä taitamattomat ihmiset. Suomen väestöstä 6.6% oli ulkomaalaistaustaisia vuonna 2016 ja vuonna 2017 turkkia äidinkielenään puhuvat sijoittuivat kolmanneksitoista hiukan alle 10 000 puhujan määrällä (Tilastokeskus i.a.).

2.2 Asioimistulkkaukset lääkärillä

Asioimistulkkaukset lääkärillä vaatii aina ammattitulkin. HUS käytti vuonna 2016 26 000 tulkkaustuntia 63 kielellä (Vehmanen, 2017 i.a.). Koska monesti vastaan on osunut ilmiö, jossa sukulaiset hoitavat kielitaidottoman läheisensä ”tulkkauksen”, on potilaan turva vaakalaudalla. Sukulaistulkkia ei sido etiikka eikä tulkin velvollisuudet saati ammattitaito. Kyseen ollessa potilaan turvasta tulee myös lääkärin varmistua siitä, että potilas ymmärtää mistä puhutaan. On siis myös lääkärin vastuulla, että tulkki tilataan. Lääkäriliiton internet sivuilla (Lääkäriliitto i.a.) kehoitetaan välttämään lasten käyttöä tulkkeina, mielestäni kehoitus välttää on todella väärin, ei tulisi ikinä käyttää! On myös asioita, jotka eivät edes sovi lasten kuultaviksi ottaen huomioon lapsen ikä.

Kun kyse on maahanmuuttajista potilaina, tulee ottaa huomioon potilaan lähtömaan kulttuuri. Tulkin (tai tulkkifirman) tulee tiedostaa se seikka, että välttämättä nainen ollessaan vaikkapa gynekologisessa tutkimuksessa ei halua miestä tulkiksi ja lääkäriksi. Jos kuitenkin tapahtuu niin, voi tulkki joutua erikoisjärjestelyihin, kuten asettumaan sermin taakse tutkimuksen ajaksi. Suomen lääkäriliiton internet sivuilla kehoitetaan siis välttämään lapsia ja sukulaisia tulkkeina, mutta myös ilmaistaan tieto, että jos tilanteessa ei käytetä ammattitulkkia tulisi muistuttaa vaitiolovelvollisuudesta. Itse ammattitulkkinä en allekirjoita mitään edellä mainituista ja kritisoin lääkäriliiton ”kantaa” tulkkien käyttöön.

Lääkärillä tulkatessa tulkin tulee osata tulkattava aihe kunnolla. Ammattitaitoinen tulkki valmistautuu ajoissa tulkkaukseen tutustumalla alan termistöön saadun ennakkotiedon perusteella. Jos tulkki kutsutaan foniatrian poliklinikalle hän ei saa tietoa siitä, mitä aihe tarkalleen ottaen koskee, mutta jo foniatria terminä antaa osviittaa tarvittavasta termistöstä. Kuten vaikka nefrologian poliklinikalla puhutaan fosfaattipitoisuudesta tai fosforipitoisuudesta ovat ne eri asioita. Joskus puutteellisen tulkkauksen seuraukset voivat olla jopa fataalit.

3 TULKKAUSMENETELMÄT

Asioimistulkkaus tapahtuu usein konsekutiivitulkkauksen menetelmää käyttäen. Tulkki voi olla läsnä tilanteessa tai etäyhteyden päässä. Konsekutiivitulkkauksen menetelmän yleisyys johtuu siitä, että tulkkiä käytetään juurikin asioimiseen, jolloin käydään jaksottaista vuoropuhelua; esimerkkinä lääkäri kysyy oireita ja potilas vastaa. Turvapaikkakuulusteluissa ja oikeudenkäynti-istunnoissa käytetään välillä prima vista-tulkkausmenetelmää, jolloin tulkki tulkkaa lähdetekstin suullisesti.

3.1 Konsekutiivitulkkaukset

Konsekutiivitulkkaukset ovat yksi tulkkausmenetelmistä. Siinä puhuja puhuu tietyn ajan, minkä jälkeen tulkki tulkkaa. Eli kyseessä on niin sanottu peräkkäistulkkaus, jossa tulkki tulkkaa jokaisen puhejakson aina sen päätyttyä. Puhuja puhuu yleensä 1-5 minuutin jaksoissa, jonka jälkeen tulkki tulkkaa muistiinpanojensa perusteella. Konsekutiivitulkkaukset ovat yleistä asioimistulkkauksitilanteissa, mutta se vaatii aina enemmän aikaa kuin yksikielinen puhetilanne. Esimerkiksi jos potilaalle on varattu 10 minuutin aika lääkärille ei konsekutiivitulkkauksessa tämä aika riitä, koska tulkki tulkkaa kaiken, eli puhe käydään ”kahteen kertaan”. Aikaa tulisi varata tuplasti eli 20 minuuttia.

3.2 Simultaanitulkkaus

Simultaanitulkkauksella tarkoitetaan tilannetta kun tulkki puhuu samanaikaisesti tai hieman viiveellä riippuen kielen sanajärjestyksestä puhujan kanssa. Tavallisimmin simultaanitulkkausta käytetään konferensseissa, jolloin tulkit tulkkavat äänieristetyistä kopeista. Apuvälineinä heillä on simultaanitulkkauslaitteita, kuten mikrofoni ja kuulokkeet. Aikaa simultaanitulkkaukseen ei tarvitse varata enempää kuin normaalisti, johtuen puheen samanaikaisuudesta. Koska tulkilla on simultaanitulkkauksessa kuulokkeet hän ei ole altis häiriöäänille taustalla toisin kuin konsekutiivitulkkauksessa.

3.3 Reletulkkaus

Joskus konferensseissa ei ole harvinaisille kielille tulkkeja, vaan tulkit tulkkavat jonkin kielen kautta omalle kielelleen eli sitä kutsutaan sitä reletulkkaukseksi. Reletulkkaus tapahtuu siis välikielen kautta. Tulkkien ammattisäännösten suositusten mukaan (13 artikla), reletulkausta tulisi pyrkiä välttämään.

3.4 Kuiskaustulkkaus

Kuiskaustulkkaus on simultaanitulkkauksen yksi muoto. Kuiskaustulkkauksessa tulkki istuu kuulijan/kuulijoiden hyvin lähellä, mieluiten takana ja tulkkaa puheen kuiskaten tai riippuen tilaisuudesta hyvin hiljaisella äänellä. Kuiskaustulkkauksen haittapuolia on tulkin äänen rasittuminen, kuiskaus saattaa häiritä muita osallistujia ja laatu ei vastaa normaalia simultaanitulkkauksen tasoa, johtuen äänestä. Tulkin ammattisäännösten mukaan kuiskaustulkkauksessa kuulijoiden määrän tulisi olla enintään kaksi (Suomen tulkkien ja kääntäjien liitto i.a.).

3.5 Prima vista-tulkkaus

Prima vista tulkkausta käytetään esimerkiksi poliisikuulustelujen yhteydessä. Siinä tulkki tulkkaa lähdekielisen tekstin tai asiakirjan suullisesti toiselle kielelle.

4 SANASTOTYÖ

Puhekielessä käytämme yleiskieltä, joka on tuttu kaikille. Sillä pärjäämme tavallisissa päivän arkisissa toiminnoissamme, mutta siirtyessämme erikoisaloihin tarvitsemme erikoissanastoa. Kotona pärjäämme yleissaksilla, mutta leikkauksessa ei ole yhdentekevää millä saksilla lääkäri operoi sanastokeskuksen mukaan (Sanastokeskus i.a.). Tässä kehiin astuu erikoisanasto ja termien käyttö. Erikoissanastoa tarvitaan monilla aloilla ja monet alan ammattilaiset tarvitsevat päivittäin eri erkoissanoja, näin äkkiseltään alat kuten lääketiede ja tekniikka. Asioimistulkkina sanastotyön merkityksellisyys työssä korostuu.

Sanat on rajattu sovituiksi ilmaisuiksi eli termeiksi. Termit ovat siis eräänlaisia vakiintuneita käsitteitä. Sanastotyötä on kahdenlaista, normatiivista sanastotyötä ja deskriptiivistä sanastotyötä. Normatiivisessa sanastotyössä selkeytetään ja yhdenmukaistetaan termejä ja deskriptiivisessä sanastotyössä kuvataan termejä. Molempien tavoite on tehostaa alaa koskevaa viestintää (Sanastokeskus i.a.).

Sanastoa laatiessa monien lähteiden käyttö on suotavaa. Näin ollen sanastoa tehdessä terminologi on kriittinen ja ei tyydy heti ensimmäiseen sopivaan ratkaisuun vaan etsii tietoa monista eri lähteistä.

Käsitteet ovat tärkeitä lääketieteen sanastotyössä, koska erikoiskielessä käytetään alan erikoistermistöä. Jotta viestintä sujuisi tehokkaasti tarvitaan sanastotyötä selkeyttämään viestintää (Sanastokeskus i.a.).

4.1 Käsite

Käsite sana voidaan ilmaista käsitepiirteen mielikuvaksi. Käsitepiirre on siis jokin tarkoite, kuten vaikkapa auto, jota kuvaamme eri ominaisuuksilla. Kun auton ominaisuudet eli käsitepiirteet (maata pitkin kulkeva moottoriajoneuvo) ovat tallentuneet mieleemme syntyy siitä käsite. Käsitteet voidaan jakaa yleiskäsitteisiin ja yksilökäsitteisiin. Yleiskäsite on siis valitsemani konkreettinen

auto, muut autot, kuten kilpa-auto tai maasto-auto ovat yksilökäsitteitä. Autoja yhdistävät piirteet yhdistävät ne siis yleiskäsitteeksi (Suonuuti 1996, 11).

4.1.1 Hierarkinen käsitesuhde

Kun käsitteillä on yhteiset käsitepiirteet ja vähintään yksi erottava alakäsite kyse on silloin hierarkisesta suhteesta. Sanastossani esimerkki hierarkisesta suhteesta on munuaiskivi sen ollessa yläkäsite, sillä on kaikki munuaiskiven piirteet. Kystiinikivi, kaliumoksaattikivi ja infektiokivi ovat alakäsitteitä, niillä on jokin erottava piirre. Kun käsitteillä on hierarkiset suhteet toisiinsa puhutaan hierarkisesta käsitejärjestelmästä. Yläkäsite voidaan jakaa alakäsitteisiin esimerkiksi kivien lajin mukaan.

4.1.2 Koostumussuhde

Koostumuussuhteesta puhutaan, kun yläkäsite perustuu kokonaisuuteen ja alakäsite kokonaisuuden osaan. Auton ollessa yläkäsite alakäsite voi olla vaikka tuulilasi. Joskus kaikki osat kokonaisuudessa voivat olla samanlaisia tai erilaisia. Esimerkki koostumussuhteesta virtsajärjestelmä, joka on yläkäsite eli kokonaisuus ja sen koostumussuhteisiä alakäsitteitä ovat munuaiset, virtsajohtimet ja virtsarakko.

4.1.3 Funktiosuhde

Funktiosuhteissa käsitteet perustuvat assosiaatioihin epähierarkisissa suhteissa, kuten sanastossani munuaisten vajaatoiminta->dialyysi. Esimerkkejä epähierarkisista suhteista työkalu-tarkoitus, tapahtuma-paikka, syy-seuraus.

4.2 Määritelmä

Määritelmällä kuvataan käsitettä sanallisesti. Ennen kuin määritelmää kirjoittaa tulisi selvittää samaan käsitejärjestelmään kuuluvat lähikäsitteet ja niiden väliset suhteet. Kun käsitteet on sijoitettu oikein käsitejärjestelmään voidaan kirjoittaa määritelmät. Käsitteitä määritellään erikoisalojen sanastoissa

sisältömääritelminä tai joukkomääritelminä. Sisältömääritelmät kuvaavat piirteet, jotka ovat olennaisia ja erottavia. Tämä määritelmä perustuu hierarkiseen yläkäsitteeseen ja siihen sisältyy erottaakseen käsite muista lähikäsitteistä käsitepiirteet. Joukkomääritelmät luettelevat tarkoitteet tai hierarkiset alakäsitteet. (Suonuuti 2012, 19). Sanastostani esimerkkinä termi *diabetes*, jonka määritelmä on;

pitkä-aikaisesti kohonneen verensokerin ja haiman insuliinituotannon häiriön yhdistämä aineenvaihduntasairaus.

Termi on kuvattu sanallisesti ja sisältömääräisesti. Lisäsin termin *diabetes* rinnalle sanastooni myös yleiskielen käsitteen eli termin *sokeritauti*.

4.3 Termi

Termejä voivat olla lyhenteet, sanat, yhdyssanat, monikkomuotoiset substantiivit, verbit, adjektiivit tai adverbit tai symbolit (Suonuuti, 2012 11&32). Termiä voi kuvailla myös ammattisanana, vakiintunut nimitys erikoisalan käsitteestä (Kotimaisten kielten keskus i.a.). Omassa sanastossani käytin lääketieteen termejä, tarkemmin nefrologian termistöä kuten *nefroottinen oireyhtymä* tai *dialyysi*. Joidenkin termien rinnalle kirjoitin myös yleiskielessä käytetyt sanat kuten turkin kielisessä termissä *anemi (kansızlık)* eli ”verettömyys”.

4.3.1 Lääketieteen termit

Lääketieteen termistölle ominaista on sen yleiskielestä eriytynyt termistö. Blomfeldin (2008, 13) mukaan lääketieteen termit kuuluvat lääketieteen aloille ja niillä voidaan kuvata:

- elimiä
- tauteja
- oireita
- oireyhtymiä
- menetelmiä ja tapoja
- tarvikkeita
- lääketieteen haaroja

- henkilökuntaa ja potilaita
- lääketieteen eri osa-alueita (Wiese 1984, 25).

Lääketieteen erikoissanoja Suomessa on julkaistu jo yli vuosisadan. Nykyään lääketieteen termit on kerätty Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin suursanakirjaan Lääketieteen termit, sanasto kattaa noin 28 000 hakusanaa selitettynä. Hakusanoina voi käyttää tautien nimiä, anatomisia käsitteitä, toimenpiteitä ja löydöksiä sekä oireyhtymiä. Duodecim sanaston tavoite on lääketieteen kehittäminen ja vaaliminen suomen kielessä. Vaikka lääketieteen sanasto on suunnattu lääkäreille ja lääketieteen opiskelijoille on se oiva väline lääketieteen sanastotyössä ja tulkin työvälineenä (Kielikello i.a.). Käytin Duodecimin lääketieteen termipankkia monin paikoin lähteenä termien määrittelyyn, täten pystyin olemaan varma siitä, että tietoni on luotettavasta lähteestä.

5 KÄÄNTÄMINEN JA KÄÄNNÖSTEORIAM

Sanastoa työstäessäni tein rinnakkain sekä sanastotyötä että käännoistyötä. Käänsin joitakin määritelmiä ja termejä turkiksi, kuten *sosiaalihoitaja*. Termin kohdalla turkissa ei ole vastaavaa sosiaalihoitajaa, joten määritelmääkään ei ole. Käänsin siis sekä termin että määritelmän suomesta turkiksi. Jouduin pohtimaan kulttuurisidonnaisuuksia käännoistyössäni, kuten termin *sosiaalihoitaja* kohdalla, jollaista ei Turkissa ole (Sahlan 2008, 190). Yhteiskuntina Suomi ja Turkki ovat hyvin erilaisia ja jo sosiaaliturvan rakenne on hyvin erilainen. Päätin siis sosiaalihoitajan määritelmän kohdalla kotouttaa käännoksen. Sanastoni on tarkoitettu lähinnä Suomessa toimiville asioimistulkeille, joten vieraannuttamisessa ei olisi ollut mielekästä eikä tarkoitukseen sopivaa. Päädyin ratkaisuun etsittyäni tietoa turkin kielisistä eri internet lähteistä ja huomattuani sellaisen puuttuvan suomalaisen sosiaalihoitajan määrittelyllä käytin kotouttavaa käännosteoriaa. Löysin sosiaalihoitajan määritelmän terve.fi internet-sivuilta ja koska se oli määritelty hyvin muokkasin sitä hieman saadakseni lyhyen, mutta sisällöltään tarkan määritelmän. Löysin muitakin määritelmiä *sosiaalihoitajalle*, mutta tämä tiivisti kaiken tiedon kompaktiin ja ymmärrettävään muotoon. Koska Turkissa *sosiaaliturva* on erilainen ja monesti perhe toimii kaikissa tilanteissa ”*sosiaaliturvana*” oli kyse sitten hoidosta, asumisesta tai toimeentulosta kotoutin sanan ja käänsin sen sairaalan sosiaalihoitajaksi. Halusin tehdä selväksi, että sosiaalihoitaja toimii vain sairaalassa avustaen potilaita, joten päädyin selittävään käännokseen eli deskriptiiviseen ja siksi lisäsin sanan sairaalan. *Sosiaalihoitajan* määritelmä suomeksi on: erityiskoulutettu hoitaja, avustaa sairaalapotilaita kotiasioiden järjestelmissä sekä opastaa sairaalasta kotiutettavia asunto-, työ- ym. vaikeuksissa, käänsin määritelmän erikoiskoulutettu hoitaja, joka avustaa potilaita ja sairaalasta poistuvia potilaita sosiaalipalveluissa, kuten koti ja työ asioissa.

Kääntäjän tehdessä virheen, sitä ei peitä mikään (Teva 2007, 23). Kun muissa ammattiteissa virheen saattaa peittää, kääntäjän ratkaisut jäävät ja niitä ei enää saa korjattua. Kääntäjien tarve on ilmeinen, ilman käännoksiä Suomi olisi

hyvinkin hukassa vaikka emme käännöksiä ajattelekaan päivittäin. Käännöksiä tulee vastaamme joka päivä ainesosaluetteloista television tekstityksiin ja EU-direktiivien käännöksiin asti. Kääntäjältä vaaditaan toki työkieliensä hallinta, mutta myös erikoistermistön tuntemista, kulttuurien tuntemusta ja uuden oppimista koko ajan kehittyvässä globaalissa maailmassa sekä hyvää yleissivistystä. Kääntäjältä vaaditaan myös vastuullisuutta tarkoissa käännöksissä, kuten lääkkeissä, ei ole yhdentekevää onko kyse millilitroista vai millimooleista. Myös sanatarkka käännös ei ole hyvä käännös, kielen tulisi olla loogista ja ymmärrettävää (Teva 2007, 26).

5.1 Lingvistiset käännösteoriat

Lingvistinen käännösteoria perustuu siihen ajatteluun, että käännös itse olisi semanttisesti ekvivalentti, mutta sen ei tarvitse välittää kaikkea sanasanaisesti (Vehmas-Lehto 2008, 15). Lähtötekstin muodon säilyttäminen käännöksessä tekee siitä kankean ja oudon. Ensimmäiset lingvistiset käännösteoriat syntyivät 1950-luvulla Kanadassa ja silloisessa Neuvostoliitossa, ajatus oli luoda ns. vapaan kääntämisen periaate (Vehmas-Lehto 2008, 15). Lingvististen käännösteorioiden tarkoitus oli toimia pohjana kääntämiselle ja käännöskritiikille. Lingvistisen käännösteorian haittana on se, että se keskittyy yksityiskohtiin kokonaisuuksien sijaan.

5.2 Kommunikaativinen käännösteoria

1960-luvulla Eugene A. Nida oli huomasi, että kulttuurien eroavaisuudet olisi otettava huomioon käännettäessä (Vehmas-Lehto 2008, 17). Hän havahtui kulttuurien erojen aiheuttamiin väärinkäsityksiin käännöksissä. Jotta käännöksen lukija ymmärtäisi tekstin ytimen eli sanoman tulisi käännökseen tehdä pragmaattisia muutoksia. Verrattuna lingvistiseen käännösteoriaan käännöksen tulisi pyrkiä dynaamiseen ekvivalenssiin eli lähtötekstin aiheuttaman reaktion toistaminen käännöstä lukiessa (Vehmas-Lehto 2008, 18). Raamatun suomennoksessa on käytetty pohjana dynaamista ekvivalenssiteoriaa.

5.3 Skoposteoria

Skoposteoria syntyi 1970-luvun lopun ja 1980-luvun alun taitteessa. Teorian kehittäjiä olivat Hans Vermeer ja Katharina Reiss (Vehmas-Lehto 2008, 19). Skoposteoriassa ei oleteta käännöksen oleva ekvivalentti suhteessa lähtötekstiin, käännöksen funktio eli skopos on kulmakivi kääntämisessä. Teoria pohjautuu adekvaattisuuteen, eli siihen, että käännös toimii kohdekielen yhteisössä ja vastaa käännöksen vastaanottajien vaatimuksia. Teoriassa kääntäjää ohjaa siis käännöksen funktio eli tarkoitus. Vehmas-Lehto (2008, 20) pitää skoposteoriaa parhaana käännösteorian pohjana deskriptiiviselle käännöstutkimukselle ja käännöskritiikille. Johtuen skoposteorian yleisluontoisuudesta ja joustavuudesta sitä voi soveltaa kaikenlaiseen tekstiin tai tilanteeseen asiateksteistä kaunokirjallisuuteen.

5.4 Relevanssiteoria

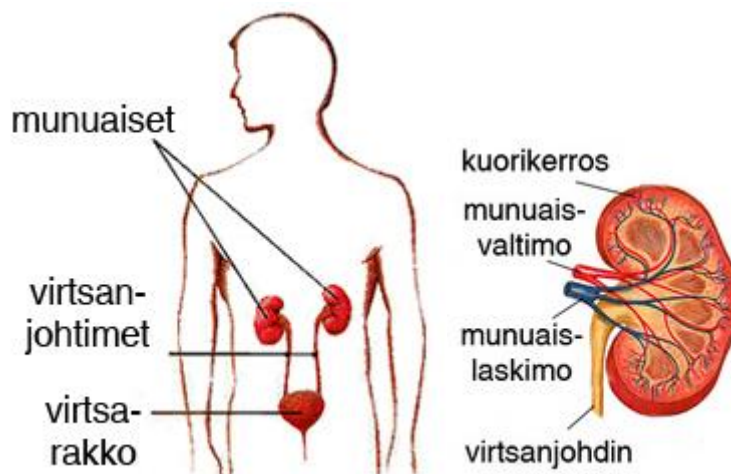
Relevanssiteoriassa pyritään selvittämään sitä, mitä viestintään osallistujien tajunnassa tapahtuu (Vehmas-Lehto 2008, 23). Teorian mukaan käännös on onnistunut silloin, kun lähtöteksti on vastaanottajan kannalta relevantti hänen kognitiivisessa ympäristössään. Vastaanottaja tekee johtopäätökset omien aistihavaintojensa muistinsa ja päätelmiensä pohjalta, jolloin viestintä perustuu eksplisiittiseen ja implisiittiseen informaatioon.

5.5 Manipulaatiokoulukunta

Manipulaatiokoulukunnassa lähtötekstin merkityksen vähentyessä kaikkea tekstiä voi pitää käännöksenä tulokulttuurissa hyväksynnän puitteissa (Vehmas-Lehto 2008, 24). Manipulaatioteoria syntyi 1970-luvun puolivälissä. Teoriassa käännöksen autonomisuus määräytyy tiettyjen ominaisuuksien ja kirjoituskäytäntöjen erottumisella lähtötekstistä. Teorialla on kolme peruskäsitettä, joista viittasin jo autonomisuuteen. Toinen peruskäsite ekvivalenssi tarkoittaa käännöksen ja lähtötekstin välistä vastaavuutta. Kolmantena teorian peruskäsitteenä funktiolla viitataan tiettyyn reaktion syntymiseen vastaanottajassa, tiedon välitykseen tai tekstin tehtävään.

6 MUNUAISTAUDIT

Tässä luvussa käyn läpi munuaisten tehtäviä ja toimintaa. Termit ja niiden määritelmät löytyvät sanastostani liitteessä (Liite 1). Munuaisten tehtävät ihmisen elimistössä on poistaa kuona-aineita, nestettä, suoloja. Ihmisillä on luontaisesti kaksi munuaista (poislukien sairaudet, synnynnäiset viat) ja ne sijaitsevat selän keskiosassa kylkiluiden takana. Munuaiset muistuttavat muodoltaan papuja jotka koostuvat munuaisaltaasta, kuorikerroksesta ja ydinkerroksesta. Ihmisen virtsa muodostuu munuaisissa, ja niistä suodattuu ns. ensivirtsaa 180 l 99% palautuu verenkiertoon, loput 1 —2 litraa poistuu virtsana. Nefronit poistavat jätteitä verestä siirtäen ne virtsaan. Munuaiset osallistuvat D-vitamiiniaineenvaihduntaan ja säätelevät elimistön happo-emäs-tasapainoa. Elimistölle tärkeät hormonit, kuten erytropoietiini, jota tarvitaan punasolujen muodostamiseen ja reniini, joka on tärkeä hormoni verenpaineen säätelyssä. Ihminen voi elää yhdellä toimivallakin munuaisella (Munuais- ja maksaliitto. i.a.).

Kuva 1. Munuaiset (Lähde: Munuais- ja maksaliitto. Munuaiset ja niiden tehtävät i.a.)

Yllä kuva, josta selviää missä munuaiset sijaitsevat ja miltä ne näyttävät. Munuaisiin liittyviä sairauksia ja hoitoja tehdään nefrologian poliklinikoilla, dialyysi poliklinikoilla sekä elinsiirrot kirurgian poliklinikoilla. Suomessa nämä poliklinikat ovat sairaaloiden yhteydessä. Suomessa on yhteensä 55 dialyysiyksikköä

6.1 Munuaissairaudet ja munuaisten vajaatoiminta

Jos munuaiset eivät toimi kunnolla seurauksena on eri sairauksia. Yleisimpinä ovat munuaisten eri vajaatoiminnot. Kroonisia munuaisten vajaatoimintaa aiheuttaa tavallisimmin diabetekseen liittyvä munuaissairaus eli diabeettinen nefropatia. Tyypin 2-diabetes on noussut rajusti, mutta tyypin 1-diabeteksen ilmeneminen on pysynyt samana viimeisen 20 vuoden ajan. Näistä kahdesta tyypin 2-diabetes on yleisin syy dialyysi hoitoon joutumiseen (Terveyskirjasto i.a). Enenevässä määrin yleinen syy vajaatoimintaan on ikääntymisen ja verisuonisairauksien pohjalta tuleva munuaissairaus eli iskeeminen nefropatia. Munuaiskerätulehdus aiheuttaa myös vajaatoimintaa, siinä munuaiskeräset ovat vaurioituneet tulehduksen seurauksena. Perinnöllisistä sairauksista polykystinen munuaissairaudessa munuaisiin muodostuneet kystat tuhoavat munuaiskudosta kasvaessaan. Kaksi muuta yleistä uremiaan johtavaa munuaistautia ovat tubulointerstiaalinen nefriitti sekä iskeeminen munuaistauti (Linnanvuori 2008, 46). Myös amyloidoosi johtaa uremiaan. Bakteeritulehdukset eivät juuri lainkaan johda vajaatoimintaan tai dialyysihoitoon, poikkeuksia lukuunottamatta.

Potilas ei itse välttämättä huomaa vajaatoiminnan oireita, mutta jos epäily on voidaan se todentaa eri verikokeilla. Vajaatoimintaa voi kuvata eri mittareilla:

- 1) munuaisvaurio
- 2) lievä munuaisten vajaatoiminta
- 3) kohtalainen munuaisten vajaatoiminta
- 4) huomattava munuaisten vajaatoiminta
- 5) vaikea munuaisten vajaatoiminta.
- 6) Viimeisin vaihe munuaisensiirto.

(Munuais – ja maksaliitto, i.a , liite 3)

Lievässä vajaatoiminnassa potilaalla on kohonnut s-krea arvo, joka selviää verikokein. S-krean viitearvot on >110 mikromol/l. Toinen tärkeä mittari vajaatoiminnan löytymiseksi on gromelusten suodatusnopeus (eGFR). eGFR:n normaalit viitearvot ovat 90ml/min, 1,5ml/s. Näitä pienemmät arvot antavat asteikolla viitteitä siitä onko vajaatoiminta lievää, vaikeaa vai hoitoa tarvitsevaa. Viitearvot on annettu eri ikäisille oikean tuloksen saamiseksi alkaen 18-vuotiaista päättyen yli 70-vuotiaisiin (Terveyskirjasto i.a.). Usein munuaisen vajaatoiminta löytyy muiden tutkimusten yhteydessä, varsinkin, jos potilas on oireeton. Tällaisia tutkimuksia voivat olla esim. työterveystarkastuksessa eli potilas voi kärsiä lievästä vajaatoiminnasta tietämättään. Kohtalaisessa vajaatoiminnassa potilaalla on jo lievä anemia eli punasolujen vähäinen määrä tai niiden sairaus. Lievä anemia selviää myös laboratorio tutkimuksin esim. perusveren kuvasta, jossa viitearvot hemoglobiinista ovat naisilla vähintään 115g/l ja miehillä 135g/l (Munuais- ja maksaliitto i.a.). Kohtalaisessa vajaatoiminnassa potilaalle ilmenee tulehduksia rasisitustiloissa. Monesti potilas on oireeton lievästä pitkälle edenneeseen vajaatoimintaan (Pasternack, Saha:2012,432). Munuaisten vajaatoiminnan diagnoosi tehdään munuaisten toiminnan alennettua pysyvästi (Munuais- ja maksaliitto i.a.)

6.2 Iskeeminen munuaistauti

Vaikka ateroskleroosin eli iskeemisen munuaistaudin muutokset syntyvät jo nuoruudessa tähän tautiin sairastuneet ovat keski-ikäisiä tai jo keski-ään ylittäneitä (Linnanvuo 2008, 57). Taudin seurauksena saattaa potilalle tulla vaikeasti hallittava verenpainetauti. Tämä tauti vaatii diagnoimiseen kuvantamistutkimuksia, jossa huomataan että munuainen on kutistunut, (Terveyskirjasto i.a.). Tyypillistä tälle taudille on sen oireettomuus, se todetaan usein sattumalta.

6.3 Munuaiskerätulehdus

Glomerulonefriitti on dialyysi- ja munuaispotilaiden diagnooseista kolmanneksi yleisin (Linnanvuo 2008, 50). Kuten ateroskleroosissa tässäkin potilalla on verenpaineen nousua, mutta myös kreatiinipitoisuudet ovat koholla. Tämä tauti on immunologinen sairaus, ja se on liittännäissairaus esim. verisuonitulehduksiin, aina kuitenkin liittännäissairautta ei ole. Glomerulonefriitti voi edetä oireettomana hitaasti tai ilmetä akuutisti rajuin oirein (Linnanvuo 2008, 50).

6.4 Vaskuliitit

Tulehduksellista verisuonitautia sanotaan vaskuliitiksi (Linnanvuo 2008, 58). Tulehtuneen verisuonen pullistuttua, ahtauduttua, tukkeuduttua tai vuodettua verta kudosis elin, jota verisuoni ravitsee vaurioituu. Vaskuliitin tyypillisimpiä oireita ovat kuumeilu, painonlasku ja ruokahaluttomuus.. Sairastuneista 95% on hengitystieoireita ja epäilläänkin laukaiseeko sairauden hengitystieinfektio tai muu hengitysteitse kulkeva tekijä (Linnanvuo 2008, 59). Tautia hoidetaan lääkkeillä ja taudin uusiutuminen on yleistä. Tauti on hyvin harvinainen, Suomessa sairastuu noin 10 ihmistä miljoonasta tähän tautiin. Toinen verisuonitulehdus on mikroskooppinen polyangiitti. Tähän tautiin sairastuu Suomessa 4—10 ihmistä miljoonasta vuosittain. Keski-ikä sairastuneilla potilailla on 30—50 vuotta. Oireina esiintyy nivel- ja lihaskipuja, ääriäshermovaurioita sekä ihomuutoksia. Lapsilla lapsuusiän yleisin vaskuliitti on ylähengitystien laukaisema Henoch-Schönleinin purppura. Vaikka tämä on lapsuusiän tavallisin vaskuliitti esiintyy sitä myös aikuisilla. Tämä sairaus ilmaantuu vuosittain n.150-200 ihmistä miljoonasta. Oireina tässä vaskuliitissä on nivel- ja vatsakipuja. Tautiin on olemassa lääkitys, ja usein tauti paranee itsestään. Uremiaan johtava munuaistauti kehittyy alle 5 prosentille potilaista.

6.5 Diabeettinen nefropatia

Diabeettinen nefropatia on vakava diabeteksen komplikaatio eli munuaissairaus. (Linnanvuo 2008, 46) ja se on yleisin syy dialyysihoidossa olevilla potilailla. Varhaisessa vaiheessa potilaan verenpaine alkaa kohoamaan ja silmänpohjissa on todettu retinopatiaa eli pienten valtimoiden muutoksia. Diabeettista nefropatiaa edistää sukurasitus eli taudin esiintyminen suvussa, hyperglykemia, runsas proteiinien saanti, korkeat kolesteriarvot, tupakointi, miessukupuoli, retinopatia sekä mikroalbuminuria. Taudin hoidossa tärkeää on liikunta, painonhallinta ja suolan rajoittaminen ravinnosta.

6.6 Polykystinen munuaistauti

Polykystinen munuaistauti yleisin aikuisten perinnöllinen munuaissairaus.(Linnanvuo 2008, 53). Tuhannesta ihmisestä sairaus ilmenee 1. Potilalle kehittyy sikiökautena munuaistiehyisiin kystia, jotka aikuisikään mennessä lisääntyvät ja suurenevat. 60 ikävuoteen mennessä munuaiskudoksen vähentyessä noin 50 prosenttia potilaista tarvitsee dialyysihoitoa. Taudin varhaisessa vaiheessa verenpaine on potilalla kohonnut. Polykystistä munuaistautia edistää mutaatio PKD1-geenissä, taudin toteamisajan nuori ikä, miessukupuoli, verenpainetauti ja munuaisten suuri koko. Diagnoosiin tarvitaan kuvantamista. Tautiin ei ole hoitoa, mutta verenpaineen hoito hidastaa etenemistä.

6.7 Amyloidoosi

Amyloidoosissa elimet ovat toimintahäiriössä kudoksiin kertyneiden proteiinisäikeiden takia. Sairaus on metabolinen ja se voi olla perinnöllinen tai hankittu. Potilas on tyypillisimmin vaikeaa nivelreumaa sairastanut, jolla on CRP ollut jo pitkään koholla (Linnanvuo 2008, 61). Tauti kehittyy vuosien mittaan nefroottiseen oireyhtymään, josta munuaisten vajaatoimintaan. Tautiin ei ole hoitoa, mutta osalle potilaista tehdään munuaisensiirto ja osa päätyy dialyysihoitoon.

6.8 Tubointerstiaalinen nefriitti

Tubointerstiaalinen nefriitti on interstitiumin eli munuaisen välikudoksen sairaus. Akuutissa tubulointerstiaanefriitissä elimistössä on immunologinen yliherkkyysoire (Linnanvuo 2008, 55). Munuaisten toiminta huononee äkillisesti. Usein syy yliherkkyysoireeseen on antibiootit ja tulehduskipulääkkeet. Akuutti tubulointerstiaalinen nefriitti voi liittyä joihinkin reumatauteihin, se voi kehittyä myös infektioiden myötä. Diagnosoimiseksi tehdään munuaisbiopsia. Jos tauti diagnosoidaan nopeasti on ennuste hyvä. Kroonisessa tubulointerstiaalinen nefriitissä munuaisten vajaatoiminta kehittyy hitaasti. Sairauden syytä voi olla pitkäaikainen tulehduskipulääkkeiden käyttö, metaboliset muutokset, krooninen virtsatietukkeuma tai eturauhasen liikakasvu, joka on jäänyt hoitamatta. Joskus hoitoon tarvitaan lääkehoitoa ja joskus pitkäaikaista kortikosteroidihoitoa.

6.9 Munuaiskivet

Virtsatiekivien syntyyn vaikuttavat perinnölliset tekijät sekä ruokavalio. Virtsatiekivissä muodostuu ”kivi” munuaisaltaaseen, virtsajohtimiin tai virtsaputkeen, joka aiheuttaa kipua tai estää virtsan normaalin kulun. Yleisin oire on äkillinen kipukohtaus, jossa potilas on hyvin tuskainen. Johtuen kovista äkillisistä kivuista potilas etsiytyy hoitoon, jolloin ensimmäisiä viitteitä virtsatiekivistä saattaa esiintyä virtsanäytteen verivirtsasta. Yleensä potilaalta otetaan natiivikuva sekä etsitään löydöksiä ultraäänellä. Riippuen kiven koosta päätetään jatkotoimenpiteet.

Alle 5 mm kokoiset kivet usein poistuvat itsestään, mutta sitä suuremmat tulee poistaa. Hoitona voidaan käyttää potilaan tilan mukaan (raskaus, lihavuus) joko kehonulkoista murskausta tai tähystysleikkausta. Kun kivi on poistunut elimistöstä viedään se analysoitavaksi, jolloin saadaan viitteitä siitä, mikä aiheuttaa kiven synnyn potilaalla ja ehkäistä niiden uudellen synnyn.

Virtsatiekivi potilaille annetaan usein ravitsemusohjeet, jolloin säädelään esimerkiksi oksalaatin ja eläinproteiinin saanti. Tautiin ei ole lääkehoitoa vaan runsas vedenjuonti on tärkeää (Duodecim i.a.).

7 MUNUAISTAUTIEN HOITO

Munuaispotilaat ja myös heidän omaiset tarvitsevat ohjausta elämänmuutoksiinsa (Hyväri 2008, 158). Potilaille voidaan antaa kasvatuksellista-, ammatillista- lääkinnällistä- ja sosiaalista kuntoutusta.

Kela maksaa potilaalle erilaisia etuuksia riippuen potilaasta ja hänen voinnistaan, kuten sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa, työkyvyttömyyseläkettä, kuntoutustukea, matkakuluja, lääkekorvauksia, erityishoitorahaa tai hoitotukea (Kela i.a.). Myös työeläkelaitokset maksavat kuntoutusrahaa edellytysten täytyessä. Kunnat ja kaupungit tarjoavat myös erilaisia palveluja, kuten kotihoitoa ja omaishoidon tukea. Verotuksessa on myös erilaisia vähennyksiä ja palutuksia, joista potilas voi hyötyä, kuten invalidivähennys ja autoveronpalautus. Tukea potilas saa myös munuais- ja maksaliitolta, se järjestää vertaistukea ja järjestää erilaisia palveluita.

7.1 Dialyysi

Munuaissairauksien ollessa kroonisia niihin ei yleensä ole spesifiä hoitoa (Linnanvuori 2008, 64). Vajaatoiminnassa hoitoina käytetään ruokavalion noudattamista, lääkkeitä, munuaisten siirtoa tai dialyysiä. Keinomunuaishoidossa elimistöistä poistetaan kuona-aineita ja korjataan elimistön nestetasapainoa, kalsium- ja fosforitasapainoa, kaliumtasapainoa ja happo-emästatasapainoa (Munuais- ja maksaliitto i.a.). Koska dialyysi ei korjaa kaikkia munuaisten toimintoja, joten dialyysin rinnalle laaditaan ruokavalio ja lääkehoito. Dialyysin avulla elinaika pitenee ja eloonjäämisprosentti on vuodessa 80 prosenttia, elinaikaa voi lyhentää liitännäissairaudet. Ainoa keino vakavan vajaatoiminnan kanssa elämiseen on dialyysi tai munuaisen siirto, moni dialyysipotilas odottaakin munuaisensiirtolistalla munuaista.

Hemodialyysissä puhdistetaan verestä kuona-aineet ja ylimääräinen neste dialyysikoneella. Dialyysin tarve potilailla on kolme kertaa viikossa neljästä viiteen tuntiin kerralla. Hemodialyysin hyvä puoli on sen itsenäinen hoito kotona jos potilas siihen kykenee (Munuais- ja maksaliitto i.a.).

Hemodialyysissä pyritään omatoimiseen dialyysiin joko kotona tai sairaalan avodialyysiasemalla. Kun potilaan ei tarvitse käydä sairaalassa dialyysissä on hän vapaampi tekemään hoitoa itselleen sopivana ajankohtana. Koska kotona tapahtuva dialyysi tarvitsee esimerkiksi oman vesiliitännän tulee kotona useimmissa tapauksissa tehdä hieman muutostöitä. Hemodialyysin yleisin komplikaatio on potilaan verenpaineen lasku ja ongelmista mainittakoon hemodialyysipotilaiden yleiset tulehdussairaudet (Kylmäaho, Mukka 2008, 85)

Vatsakalvodialyysissä käytetään potilaan vatsakalvoa, joka toimii suodattimena hoitomenetelmässä. Potilaalle astetaan katetri vatsaonteloon leikkauksessa, josta dialyysineste kulkee (Munuais- ja maksaliitto i.a.). Tämä hoitomuoto on yleensä omatoiminen. Peritronedialyysi hoitomuotona voi olla parempi kuin hemodialyysi niille, joilla on vaikea sydäntauti ja diabeetikoille, koska insuliiniimeytyy tasaisemmin lisätessä sitä dialyysinesteeseen. Tämän hoitomuodon ongelmina esiintyy usein peritoniitti eli vatsakalvon tulehdus, katetrin ulostuloaukon tulehdus ja ongelmat nestetasapainossa. Listasin hemodialyysin ja peritronedialyysin edut ja haitat ja listasin ne, jotta niitä olisi helpompi vertailla toisiinsa:

Hemodialyysi	Peritronedialyysi
-vaatii veritien	-ei vaadi veritietä
-tehdään yleensä 3x viikossa	-tehdään joka päivä
-huono ravitsemustila	-vaatii katetrin
helposti korjattavissa	-lihottaa hoitomuotona
-laihduuttaminen helpompaa	-voi tehdä kotona
-voi tehdä kotona	-ei vaadi dialyysineuloja ja pistämistä
-matkustaessa varattava hemodialyysipaikka	-jatkuvassa hoitomuodossa ei tarvita konetta
	-jatkuvassa peritronedialyysissä munuaisten toiminta säilyy parhaiten

7.2 Munuaisen siirto

Dialyysipotilaista noin 20-25 prosentille sopii munuaisensiirtoon. Esteet siirtoon ovat vaikeat sairaudet, ylipaino ja korkea ikä (Linnanvuo 2008, 110). Munuaisensiirtolistalla on tällä hetkellä noin 350 potilasta (Munuais- ja maksaliitto i.a.) ja siirtoja tehdään vajaa 200. 95 prosenttia siirännäisistä tulee aivokuolleilta luovuttajilta. Kun potilaalle on tehty siirtokelpoisuustutkimuksen pääsee hän jonotuslistalle. Tutkimuksissa katsotaan mm. maksakokeet, kudostyypitys, infektiöseulanta, ultraäänitutkimukset, keuhkoröntgenit, hampaiden tarkistus, varjoaineröntgenit ja sydäntutkimukset sekä henkinen kartoitus (Linnanvuo 2008, 110). Siirtoleikkauksessa siirännäinen liitetään munuaisen valtimoon ja laskimoon jättäen potilaan omat munuaiset paikoilleen.

Munuaisensiirron saaneen potilaan ei tarvitse käydä enää dialyysihoidoissa. Siirron jälkeen potilas käy kontrolleissa lääkärillä, ja alussa kontrollikäyntejä on tiheämmin harventuen kuitenkin vuosien saatossa. Munuaisensiirtoon liittyy leikkausriskit ja myöhemmin akuutti rejektio eli hyljintä siirännäistä vastaan. Siirron jälkeen potilas tarvitseekin elinikäisen hyljinnänestolääkityksen, jolla on monia haittavaikutuksia (Munuais- ja maksaliitto i.a.).

8 MUNUAISSANASTON LAATIMINEN

Sanaston sanat keräsin munuais- ja maksaliiton internetsivuilta, esitteistä, Lohjan sairaalan dialyysiosastolta lainaamistani nefrologian kirjallisuuden kirjoista, turkin sairaaloiden nefrologian poliklinikoiden internet sivuilta ja sisätautien kirjallisuudesta. Lähteet löytyvät tekstistäni sekä lähdeluettelosta. Aloittaessani sanastoa ensimmäinen ajatukseni oli kerätä munuais- ja maksasanasto. Päädyinkin keskittymään munuaisiin ja niiden sairauksiin, koska aihe oli todella laaja. Näytin keräämääni sanastoa dialyysiosastolla työskentelevälle sairaanhoitajalle ja kysyin hänen mielipidettään sanaston kattavuudesta. Käytin myös omaa kokemusta sanojen tarpeellisuudesta tyttäreni lääkärikäynneillä viettämäni ajan kokemuksella. Koska minulla ei ole kokemusta munuaisen siirrosta oli vaikeaa olla objektiivinen siitä, mitä sanoja tälle poliklinikalle tulevat asioimitulkit tarvitsevat. Omakohtainen ”tarve” oli varmaankin etusijalla ja suhtauduin alussa kriittisesti valitsemiini sanoihin. Kaiken kaikkiaan sanoja kertyi poiminnan ja alkukartoitukseni jälkeen jo 248, joista valitsin yleisimmin tarvittut ja käytetyt sanat nefrologian poliklinikalla. Lopulliseen sanastooni termejä kertyi 84. Pyysin myös dialyysihoitajaa tarkistamaan ja korjaamaan laatimaani suomenkielistä sanalista.

Keräsin sanoja ensin suomeksi, minkä jälkeen aloitin varsinaisen termityön. Etsin ensin sanojen turkkilaiset vastineet, minkä jälkeen vasta siirryin määritelmiin. Etsin ensin termin määritelmät suomeksi, jonka jälkeen etsin määritelmät turkiksi. Aina en löytänyt termiä enkä siten määritelmääkään turkiksi esimerkkinä *sosiaalihoitaja*. Suomalaisen määritelmän löydettyäni ja sen paikkansa pitävyydestä varmistuttuani rupesin vasta etsimään turkinkielistä määritelmää. Koska koko sanasto pohjautui suomenkielisten lähteiden paikkansa pitävyyteen, tarkistin jokaisen termin määritelmän moneen kertaan eri lähteistä. Joissakin tapauksissa käänsin määritelmän suomesta turkkiin, kuten termissä elinsiirto. Tarkistin turkinkielisen määritelmän monelta eri turkinkieliseltä sivulta ja päädyin suomenkielisen määritelmän kääntämiseen, koska se oli lyhyt, ytimekäs ja tarkka määritelmä. Koin, että näin oli helpompi työskennellä ja se olisi loogisempaa. Työtä tehdessä käytin paljon englannin kieltä, eli käänsin joitakin sanoja tai etsin suoraan internetistä tietoa esimerkiksi

dialyysistä, minkä jälkeen sanan löydettyäni etsin sille vastinetta turkin kielellä. Etsin siis ensin onko sanalle dialyysi jo määritelmää Duodecim ja Terveysportin julkaisuissa, jonka jälkeen tiivistin määritelmän. Sen jälkeen kirjoitin määritelmän. Kirjoitettuani suomenkielisen määritelmän etsin määritelmää dialyysille turkiksi. Internetistä löytyi kyllä paljon tietoa, mutta monet turkinkieliset ”lääketieteen termi”-sanastot olivat yksityisten sairaaloiden internetsivujen yhteydessä. Löydettyäni vähintään kolme määritelmää dialyysille turkiksi vertasin niitä toisiinsa sekä suomalaiseseen määritelmään, jolloin pystyin olemaan varma määritelmän luotettavuudesta.

Turkin kielistä kirjallisuutta aiheeseen en löytänyt kirjastoista, joten olin internertistä löytämieni tietojen varassa. Tässä olikin ongelma sanastoa tehdessäni, suomenkielisiltä sivuilta osaan jo etsiä luotettavat lähteet, mutta vaikeampaa se oli turkiksi. Löysin toki paljon tietoa, mutta joistakin sivuista oli vaikea sanoa niiden luotettavuudesta. Huomasin, että turkissa yksityiset sairaalat tarjosivat sanastoja potilaille. Tämä oli mielestäni todella hienoa, mutta en saanut selville, kuka sanastot on laatinut. Koska en saanut sitä selville, käytin näitä lähteitä lähinnä vertailuun löytämieni määritelmien varmistukseen.

En rajannut sanastooni tulevia sanoja ankarasti, vaan poistin alussa laatimanastani suomenkielisestä sanastostani lähinnä laboratoriokokeisiin liittyviä sanoja, koska sanastosta olisi tullut liian laaja. Tärkeimmät termit munuaissairauksien yhteydessä laboratoriokokeista olen ottanut mukaan sanastooni, kuten *kreatiini*. Valitsemani sanat ovat ominaisia munuaispotilaiden tulkkauksilanteissa ja ylipäätään nefrologian poliklinikalla. Mukana on myös yhteiskäsitteitä lääketieteen sanastoissa kuten *diabetes*, jonka otin mukaan sanastooni, koska se liittyy usein munuaispotilaiden sairauksiin.

Termityötä tehdessäni huomasin, että saman sanan esimerkiksi, *diabetes* voi määritellä suomeksi tarkasti hyvin eri tavoin kuin turkiksi. Suomeksi *diabeteksen* määritelmä on seuraava:

pitkä-aikaisesti kohonneen verensokerin ja haiman insuliinituotannon häiriön yhdistämä aineenvaihduntasairaus

Turkiksi määritelmä suomennettuna:

insuliinin puutoksesta, vähäisyydestä tai sen tuotannon häiriöstä johtuen aineenvaihdunnan seurauksena verensokerin nousu.

Sanojen määritelmät eivät ole toistensa käännöksiä eli suomalainen määritelmä ei ole turkiksi käännettynä täsmälleen sama, vaikka sisältö on. Jätin sanastosta pois yleiskäsitteet kuten munuaiset, koska oletin tulkin osaavan perustermit.

Kaikille suomenkielisille sanoille ei löytynyt turkiksi vastinetta mistään lähteestä ja jouduin itse sekä kääntämään sanat ja määrittelemään ne. Sanat olivat *sosiaalihoitaja* ja *hoitotahto*. *Hoitotahto*-termi tuli vastaan Kanta.fi palvelussa ja päätin ottaa termin mukaan sanastooni, koska koen sen olevan tärkeä ei pelkästään munuaissairauksien hoidossa vaan yleisesti lääketieteen eri aloilla. Ensin etsin termille suomenkielisen määritelmän, joita tuli hyvin monta. Tässä käytin pelkästään internetlähteitä. Määritelmän löydettyäni minun piti etsiä vastaava termi ja määritelmä turkiksi. Termi *oikeustoimikelpoisuus* tuli ottaa mukaan määritelmään, koska se on olennaista hoitotahdossa juurikin siksi, koska hoitotahtoa sovelletaan silloin, kun potilas on menettänyt oikeustoimikelpoisuutensa. Ensin etsin termin *oikeustoimikelpoisuus* suomeksi, jonka jälkeen käytin englatia välikielenä ollekseni varma termin totuudenmukaisuudesta. Löydettyäni englanninkielisen termin vastineen kokeilin internetissä olevilla sanakirjoilla, josko termi löytyisi turkiksi ja se löytyikin. Vertasin monta eri turkin kielistä lähdeä ja luin monia eri tekstejä lakiteksteistä sanomalehtiartikkeleihin ja vertasin niitä toisiinsa.

Sanastossa on joissakin kohdin joidenkin tautien yleiskielen nimitykset, kuten *diabeteksestä* käytetty *sokeritauti*, myös turkissa lääketieteen termi on *diyabet*, yleiskielessä sokeritauti, kuten suomen kielessä. Anemiaan kirjoitin myös turkin kielisen yleiskielen sanan *kansizlik-verettömyys*.

Turkissa on *vertaistoimintaa*, mutta ei samalla laajudella kuin Suomessa. Koska maat ovat hyvin erilaisia sosiaalisen turvan kannalta ja perhe korvaa usein mahdollisen yhteiskunnan tarjoaman tuen, asioita käsitellään perheen ja sukulaisten kesken useimmin kuin "ulkopuolisten". Sanan *vertaisvanhempi* halusin ottaa mukaan sanastooni, koska sillä on hyvin suuri merkitys lapsi potilaiden vanhemmille. Koska *vertaistoimintaa* on Turkissa piti minun määrittellä termi nimenomaan koskemaan vanhempien toisilleen antamaa tukea. Suomen munuais- ja maksaliiton internet sivuilla on kuvailtu *vertaisvanhempitoiminta* (Munuais- ja maksaliitto i.a.).

Termi *elintavat* tuottivat minulle ongelmaa sanastossa. Otin termin sanastooni, koska usein potilaalta kysytään hänen elintavoistaan. *Elintavan* saattaa usein sekoittaa elämäntapoihin, jolloin kyse on taas laajemmasta asiasta eikä juuri liity sairauteen tai sen hoitoon. Kielitohtorin (Kielitohtori i.a.) mukaan *elintapa* termillä viitataan usein fyysisiin toimintoihin, terveyden- ja hyvinvoinninlaitoksen mukaan puhutaan yleiskielellä terveystyöskäytymisestä (THL i.a.), joka kuvaa eroa elämäntapoihin. Vaikka tulkattava potilas ei huomaisi eroa elintapa ja elämäntapa, tulee asioimistulkin alan ammattilaisena tulkata termi oikein ja pyrkiä täsmällisyyteen tulkkeessa (Suomen tulkkien ja kääntäjien liitto i.a.). Käyttäessäni englantia sanastoa ja määritelmiä laatiessani huomasin, että *hayat tarzi* kuvaa juurikin elämäntapaa ja *yaşam tarzi* elintapoja. Etsiessäni lisää tietoa internet lähteistä, huomasin, että molempia *hayat tarzi*, *yaşam tarzi*, käytetään kuvaamaan elämäntapaa. Tarkastellessani monia eri lääketieteen, sairaaloiden ja lääkäreiden julkaisuja ja artikkeleita löysin sanan *yaşam biçimi*, joka kuvaa tarkemmin sitä, että kyseessä on elintapoja kuvaava termi, koska se löytyi useammin juurikin lääketieteen julkaisuista, joissa puhutaan elintapojen tärkeydestä. Lisäsin kuitenkin termiin sanan *sağlık-terveys*, kuvaamaan sitä, että kyse on juurikin terveystyöskäytymisestä eikä elämäntyylistä. Otin sanastooni mukaan myös termin *sienimyrkytys*, koska lisääntyneen

maahanmuuton myötä ja myös kantasuomalaisten erheiden vuoksi joka vuosi joku erehtyy poimimaan ja syömään myrkyllisen sienen, joka pahimmassa tapauksessa aiheuttaa pysyvän munuaisvaurion ja dialyysihoidon tai elinsiirron (HUS i.a.).

Tein sanaston Suomessa toimiville asoimistulkeille, joten sanastossa on ensin termi suomeksi ja sitten määritelmä, jota seuraa turkin kieliset termit ja määritelmät. Koska sanasto on kohdistettu suomalaisessa yhteiskunnassa työskenteleville on sanasto aakkosjärjestyksessä suomeksi. Tästä syystä kotoutin kääntäessäni joitakin termejä ja määritelmiä suomalaiseen yhteiskuntaan sopivaksi.

Tämä opinnäytetyöni on produktityyppinen. Minulla ei ollut kolmatta osapuolta kenelle olisin sanaston tehnyt tai keneltä olisin voinut kysyä sen tarpeellisuudesta taikka laajuudesta. Produktin lopputuloksena laadin munuaissanaston suomesta turkkiin, jossa olivat suomen- ja turkinkieliset termit ja niiden määritelmät. Sanastossa turkinkielinen termi ja määritelmä on kursivoitu ja punaisella värillä kirjoitettu, kursivointi takaa sen, että tulostaessa sanastoa mustavalkoisella punainen väri ei erotu, mutta kursivoituna termit ja määritelmät on helppo erottaa suomenkielisistä.

Tekemääni sanastoa voisi laajentaa lisäämällä siihen maksaan liittyvät termit. Monesti munuaissairauksiin liittyy maksasairaudet, ja koska aihe oli minulle liian laaja voisi sanastoa jatkaa vaikka lisäämällä maksan tai muiden elimien termistöä.

9 POHDINTA

Tavoite oli tehdä kattava ja luotettava munuissanasto tulkeille ja tulkkiopiskelijoille. Tätä sanastoa voi käyttää ja muokata käyttöönsä muutkin kuin työkielenään turkkia käyttävät, koska suomenkieliset termit on kerätty kattavasti ja määritelmät on jo valmiina. Vaikeaa oli päättää miten rajaan sanastoa, otanko mukaan jokaisen sairauden erikoissanaston, mikä on kenellekin tärkeää? Munuaisensiirtoon menevän potilaan tilanteessa käyttämä termistö on kuitenkin vielä laajempaa kuin taas esimerkiksi dialyysi- potilaan. Elinsiirtoon menevän potilaan leikkausta edeltävässä tapaamisessa puhutaan esimerkiksi anestesiasta. Vaikeaa oli rajata ja määrittää tarpeellisia sanoja. Jatkoa ajatellen, joku voisi laajentaa tätä sanastoa tai tehdä sanaston munuaisten liittyen munuaisten liitännäissairauksiin.

Aiheiden laajuus mietitytti minua, miten kerron esim. dialyysistä, lyhyt ja ytimekäs kuvaus vai pureudunko vielä pienempiin osiin? Päätin kertoa jokaisessa luvussa tärkeimmät asiat ja käydä ne läpi niin, että jokainen tätä opinnäytetyötä lukeva ymmärtää mistä on kyse ja saa käsityksen aiheista.

Tehdessäni sanastoa tutustuin monen eri alan termeihin, kuten oikeusalan termistöön (*oikeustoimikelpoisuus*), kemian kaavoihin, joita käytin varmistuakseni termin vastaavudesta (P-krea), sosiaalialan termeihin (*sosiaaliturva*) sekä tietenkin lääketieteen termeihin. Jo tästä sanastosta käy ilmi asioimistulkin valtava osaaminen monilla eri aloilla ja jatkuva itsensä kehittämisen tärkeys.

LÄHTEET

- Aaltonen, Sirkku 2007. Kun Antto Puuronen Suomeen muutti:
Kulttuurisidonnainen käänöstutkimus työväliseenä. Teoksessa
Oittinen, Riitta & Mäkinen, Pirjo (toim.) Alussa oli käänös.
Tampere: Tampereen yliopistopaino, 388—407.
- Alahuhta, Maija & Hyväri, Tuija & Linnanvuori, Marjatta & Kylmäaho, Risto &
Mukka, Heikki 2008. Munuaissairaahan hoito. Helsinki: Edita Prima
Oy.
- Blomfeld, Margareta 2008. Missä määrin lääketieteen termit ovat omaperäisiä?
Vaasa: Vaasan yliopisto. Viitattu 3.5.2018.
<https://www.tritonia.fi/download/gradu/2508>.
- Eskelinen, Saija 2016. Terveyskirjasto. Glomerulusten suodatinnopeus
arvioituna CKD-EPI-kaavalla. Viitattu 3.5.2018.
http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=snk02001&p_hakusana=glomerulusten.
- Hoppu, Kalle 2008. Sienimyrkytykset ja niiden hoito. Helsingin ja uudenmaan
sairaanhoitopiiri. Viitattu
3.5.2018. <http://www.hus.fi/sairaanhoito/sairaanhoitopalvelut/myrkytystietokeskus/Julkaisuja/Sienimyrkytykset%20ja%20niiden%20hoito.pdf>.
- Kela 2018. Sairastaminen. Viitattu 3.5.2018.
<http://www.kela.fi/sairastaminen>.
- Lehtosalo, Kaisa & Tyysteri, Laura 2013. Sanakirjatyön valinnat ja leksikografian
ammattietiikka. Teoksessa Kaisa Lehtosalo & Laura Tyysteri Hyvä
sanakirja. Painosalama Oy. Turku: Turun yliopisto. 9—20.
- Leinonen, Satu 2007. Asioimistulkkaus-Paljon muutakin kuin asioimisen
tulkkausta. Teoksessa: Oittinen, Riitta & Mäkinen, Pirjo (toim.) Alussa
oli käänös. Tampere: Tampere University Press, 294—302.
- Länsimäki, Maija 1992. Kielikello. Lääketieteen termejä asiantuntijoille ja
muillekin. Viitattu 3.5.2018. <https://www.kielikello.fi/-/laaketieteen-termeja-asiantuntijoille-ja-muillekin>.

- Munuais- ja maksaliitto 2018. Perheteroiminta. Viitattu 3.5.2018.
http://www.muma.fi/sairaudet_ja_elinsiirrot/lapset_ja_nuoret/liiton_perheteroiminta.
- Munuais- ja maksaliitto 2018. Dialyysiyksiköt. Viitattu 3.5.2018.
http://www.muma.fi/sairaudet_ja_elinsiirrot/munuaissairaudet/dialyysihoido/dialyysiyksikot.
- Munuais- ja maksaliitto 2018. Hemodialyysi. Viitattu 3.5.2018.
http://www.muma.fi/munuaispotilaan_opas/munuaispotilaan_opas/hemodialyysi.
- Munuais- ja maksaliitto 2018. Munuaisen siirto. Viitattu 3.5.2018.
http://www.muma.fi/sairaudet_ja_elinsiirrot/elinsiirrot/munuaisensiirto.
- Munuais- ja maksaliitto 2018. Munuaispotilaan opas. Dialyysi. Viitattu 3.5.2018.
http://www.muma.fi/munuaispotilaan_opas/munuaispotilaan_opas/dialyysi_eli_keinomunuaishoido.
- Munuais- ja maksaliitto 2018. Munuaispotilaan opas. Munuaisen siirto. Viitattu 3.5.2018.
http://www.muma.fi/munuaispotilaan_opas/munuaispotilaan_opas/munuaisensiirto/hyljinnanestolaakitys.
- Munuais- ja maksaliitto 2018. Munuaissairauksien ennaltaehkäisy. Viitattu 3.5.2018.
http://www.muma.fi/files/492/munuaissairauksien_ennaltaehkaisy_esite.pdf.
- Munuais- ja maksaliitto 2018. Munuaisten tehtävät. Viitattu 3.5.2018.
http://www.muma.fi/sairaudet_ja_elinsiirrot/munuaissairaudet/munuaisten_tehtavat.
- Munuais- ja maksaliitto 2018. Munuaisten vajaatoiminta ja kliininen ravitseminen. Viitattu 3.5.2018.
http://www.muma.fi/sairaudet_ja_elinsiirrot/munuaissairaudet/munuaisten_vajaatoiminta.
- Mustonen, Jukka & Wirta, Ole 2006. Terveyskirjasto. Iskeeminen munuaissairaus. Viitattu 3.5.2018.
<http://www.terveyskirjasto.fi/xmedia/duo/duo95450.pdf>.
- Oittinen, Riitta 2007. Tekstilaji ja strategia: ajatuksia kaunokirjallisesta kääntämisestä. Teoksessa: Oittinen, Riitta & Mäkinen, Pirjo: toim. Alussa oli käännös. Tampere: Tampereen Yliopistopaino: 154-165.

- Pakaslahti A, Huttunen M O, (toim.). Kulttuurit ja lääketiede. Helsinki: Duodecim 2010. Lääkäriliitto: Kulttuurien kohtaaminen lääkärin vastaanotolla. Viitattu 3. 5. 2018.<https://www.laakariliitto.fi/laakarinetiikka/potilas-laakarisuhde/kulttuurien-kohtaaminen-laakarin-vastaanotolla>.
- Pasternack, Amos& Saha, Heikki 2012. Krooninen munuaistauti, munuaisten krooninen vajaatoiminta ja uremia. Teoksessa Nefrologia. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. 431-495.
- Saha, Heikki 2017. Terveyskirjasto. Krooninen munuaisten vajaatoiminta. Viitattu 3.5.2018.
http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00587.
- Saksa, Silja 2004. Baabelin perilliset: Kääntäjien ja kääntämisen historiaa. Keuruu: Atena kustannus Oy.
- Sanastokeskus TSK 2018. Sanastotyö- mitä, miksi ja kenelle. Viitattu 3.5.2018.
http://www.tsk.fi/tsk/fi/sanastoty%C3%B6_mit%C3%A4_miksi_ja_kenelle%3F-8.html.
- Saresvuo, Johanna& Ojanen, Sirkka-Liisa 1988. Tulkin käsikirja. Helsinki: Oy Gaudeamus Ab.
- Simsek, Hatice: 2012. Tıp Fakültesi Öğrencilerinde Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ve İlişkili Etmenler. Viitattu 3.5.2018.
<http://acikerisim.deu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/12345/3880/1.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto 1994. Tulkin ammattisäännöstö. Viitattu 3.5.2018.<https://www.sktl.fi/@Bin/33666/tulkin+ammattis%C3%A4%C3%A4nn%C3%B6st%C3%B6.pdf>.
- Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto 2013. Asioimistulkin ammattisäännöstö. Viitattu 3.5.2018.https://www.sktl.fi/@Bin/316510/Asioimistulkin_ammattissa%CC%88a%CC%88nno%CC%88sto%CC%88_ilman_kuuloliittoa.pdf.
- Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto 2018. Kääntäminen ja tulkkkaus. Opiskelu. Viitattu 3.5.2018.https://www.sktl.fi/kaantaminen_ja_tulkkkaus/opiskelu/.

- Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto 2018. Liitto. SKTL:n hallinto. Eettiset säännöt. Viitattu 3.5.2018.<https://www.sktl.fi/liitto/sktl-n-hallinto/eettiset-saannot/>.
- Suomen viittomakielen tulkit 2018. Asioimistulkkausohjeet. Viitattu 3. 5. 2018. <http://www.tulkit.net/ammatti/asioimistulkkausohjeet>.
- Suonuuti, Heidi 2012. Sanastotyön opas. Helsinki: Sanastokeskus TSK ry.
- Tampereen kaupunki 2011. Munuaispotilaan hoitotyö. Viitattu 3.5.2018. Teoksessa Riitta Oittinen ja Pirjo Mäkinen (toim.) Alussa oli käänös. Tampere: Tampereen Yliopistopaino, 388 —40.
- Terveyskirjasto 2017. Lääketieteen sanasto. Dialyysi. Viitattu 3.5.2018. http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=Ilt00543&p_hakusana=dialyysi.
- Teva, Tarja 2007. Kääntäjä yhteiskunnan ytimessä. Teoksessa Oittinen, Riitta & Mäkinen, Pirjo (toim.) Alussa oli käänös: Tampere: Tampereen Yliopistopaino. 23-35.
- Tieteen termipankki 2015. Nimitys: Asioimistulkki. Viitattu 3.5.2018. <http://tieteentermipankki.fi/wiki/Nimitys:asioimistulkki>.
- Tilastokeskus 2017. Viitattu 3.5.2018. http://vertinet2.stat.fi/VERTI/graph/viewpage.aspx?ifile=quicktables/Maahanmuuttajat/kieli_2&lang=3&gskey=2.
- Traslatum oy. Kielitohtori: Suomen kielenhuollon kysymys. Viitattu 3.5.2018 <http://www.kielitohtori.fi/suomen-kielenhuollon-kysymys/onko-sana-elintavat-synonyymi-sanalle-el%C3%A4m%C3%A4ntavat-vai-onkoniiden-0>.
- Tulkkaus- ja käänöskeskus Professional Oy 2018. Lainsäädäntö. Viitattu 3.5.2018. <https://www.tulkkauspalvelu.fi/index.php?page=lainsaadaentoe>.
- Vauhkonen, Ilkka & Holmström, Peter 2012. Sisätaudit. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Vehmanen, Mari 2017. Potilaan lääkärilehti: 2017. Kuka päättää tulkin tarpeesta. Viitattu 3.5.2018. <http://www.potilaanlaakarilehti.fi/uutiset/kuka-paattaa-tulkin-tarpeesta/>

Vehmas-Lehto, Inkeri 2007. Kääntäjän työ.

Teoksessa Oittinen, Riitta & Mäkinen, Pirjo (toim.) Alussa oli käänös:
Tampere: Tampereen Yliopistopaino. 35—50.

Vehmas-Lehto, Inkeri 2008. Onko käänöstutkimuksessa särmää? Teoksessa:

Helin, Irmeli & Yli-Jokipii, Hilikka (toim.). Kohteena käänös: Uusia
näkökulmia kääntämisen ja tulkkauksen tutkimiseen ja
opiskelemiseen. Nykykielten laitos: Helsingin Yliopisto. 13—45.

Wiese, Ingrid 1984. Fachsprache der Medizin. Eine linguistische Analyse.

Leipzig: Verlag Enzyklopädie.

LIITE1 MUNUAISSANASTO SUOMI—TURKKI

Munuaissanasto suomi—turkki

Katja Nerkiz

Opinnäytetyö, kevät 2018

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Asioimistulkkauksen koulutus

Tulkki (AMK)

Termi suomeksi*Termi turkiksi***Määritelmä suomeksi***Määritelmä turkiksi***amyloidoosi**

elimeen tai kudoksiin kerääntynyt amyloidi

*amiloidoz**organlarda amiloid proteinin birikmesi***anemia**

vähäinen määrä punasoluja veressä

*anemi (kansızlık)**alyuvarlakların azalmış sayısı kanda***asidoosi**

elimistön nesteiden liiallinen happamuus

*asidoz**kanda asit baz dengesinde asit fazlalığı***diabeettinen nefropatia**

diabetekseen liittyvä munuaissairaus

*diyabetik nefropati**diyabetin sebeb olduğu böbrek hastalık***diabetes (sokeritauti)**

pitkä aikaisesti kohonneen verensokerin ja haiman insuliinituotannon häiriön yhdistämä aineenvaihduntasairaus

*diyabet (şeker hastalığı)**insülinin yokluğu, yetersizliği veya etkisizliğinden dolayı metabolizma sonucu kan sekerinin yükselmesi***elinluovutuskortti**

tahdonilmaisu elinluovutuksesta läheisille kortin muodossa

organ bağış kart

*yakınlarına organ bağış için kart
beyanname*

elinsiirto

potilaalle kirurgisessa toimenpiteessä
siirrettävä elin

organ nakli

*cerrahi operasyonda hastaya nakledilen
organ*

elinsiirtotoimisto

koordinoi elinluovutukset ja elinsiirrot

organ nakli büro

*organ bağışlar ve nakilleri kordine eden
büro*

elintavat

terveyskäyttämiset: liikunta,
alkoholi, ruokatottumukset

sağlık yaşam biçimi

*yaşam tarzı sağlık
açısından: spor, içki, yemek alışkanlıklar*

este

etenemistä vaikeuttava muodostuma

engel, tikanıklık

ilerlemeye engel olan parça/madde

ESWL

munuais kivien kehonulkoinen murskahoito

ESWL

*vücudun dışından böbrek taşları kıran
tedavi yöntemi*

fosfori

elimistön kivennäisaine

fosfor

vücuttaki mineral

geneettinen (perinnöllinen)

perimästä johtuva

genetik

genlerden olusan

glomerulusten suodatin nopeus munuaisten toimintaa määrittävä mittaus
glomerüler filtrasyon hızı *böbreklerin çalışmayı ölçen test*

glukokortikoidilääke lääke, joka hillitsee ja vaimentaa tulehdusta ja immuunivastetta
glukokortikoid ilaç *iltihap ve bağışıklık yanıtı bastıran ve kısıtlayan ilaç*

happo-emäs tasapaino elimistön happamuuden ja emäksisyyden määrittävät pH-arvot
asit baz dengesi *vücuttaki asit ve bazı dengeyi ölçen pH-değerler*

hematuria verivirtsaisuus eli verta virtsassa
hematüri *idrarda kan görülmesi*

hemodialyysi dialyysin avulla verestä poistettavien kuona-aineden hoitomenetelmä
hemodiyaliz *diyalizle yapılan metabolic artıkların kandan arınmasının tedavî yöntemi*

hoitotahto tahdonilmaus omasta hoidosta potilaan menetettyä oikeustoimikelpoisuutensa
yaşamla ilgili karar *hasta hacir altında olmadan önce tedavsi ile ilgili verdiği karar*

hyljintä elimen tai kudoksen tuhoutuminen saajan omien imusolujen vaikutuksesta (elimistön immunologinen reaktio)

reddetme *organ alıcısının bağışıklık sisteminin nakledilen organ veya dokuya saldırdığı bir süreçtir*

hylkimisen estolääkitys lääkitys, jolla pyritään estämään hyljintä

reddetmeyi engelliyen ilaç *reddetmeyi engellemeye calisan ilaç*

hyperfosfatemia fosfaatin runsaus veressä

hiperfosfatemi *kanda fosfateminin fazlalığı*

hypokalemia alhainen veren kalium

hipokalemi *Kanda düşük kalsiyum*

immunosuppressiivinen lääkehoito immuunijärjestelmää hillitsevä lääke, käytetään elinsiirtojen yhteydessä hyljinnän estämiseksi

immunosupressif ilaç tedavi *bağışıklık sistemi bastıran ilaç tedavi, organ nakillerde reddetmeyi engellemek için kullanılmakta*

infektiokivi munuaiskivi, joka koostuu yleensä magnesium-ammoniumfosfaatista ja kalsiumkarbonaattiapatiitista

enfeksiyon böbrek taş *Bakteriler tarafından bozulan idrardaki ürenin asidikleşmesinden magnezyum ve amonyağın kristalleşmesi*

iskeeminen munuaistauti	ahtauman aiheuttama vaikeutunut munuaisten verenvirtaus
<i>iskemik böbrek hastalığı</i>	<i>renal arter daralması sebep olan kan dolaşımının bozulması böbrekte</i>
kalsiumoksalaattikivi	munuaiskivi, joka esiintyy lisääntyneen oksalaatin tai kalsiumin erityksen yhteydessä
<i>kalsiyum oksalat taş</i>	<i>çoğalmış kalsiyum ya da oksalat salgılanmadan meydana gelen böbrek taş türü</i>
katetri	nesteiden johtamiseen tarkoitettu taipuisa putki
<i>kateter</i>	<i>sivileri tasiyan ince esnek boru</i>
keskivirts	virsaamisen keskivaiheen virtsa
<i>orta idrar</i>	<i>idrar yaparken ortasından alınan örnek</i>
komplikaatio	tautiin tai hoitoon liittyvä häiriö
<i>komplikasyon</i>	<i>hastalığa ve ya tedavi ye ilişik olan bozukluk</i>
kreatiniini	lihaksesta vapautuva kreatiniinin aineenvaihduntatuote, joka erittyy virtsaan
<i>kreatinin</i>	<i>kas metabolizmanın ürettiği ve idrar a salgılanan kreatinin metaboliti</i>

krooninen	jatkuva, pitkäaikainen
<i>kronik</i>	<i>Süreğen, uzun süre devam eden</i>
kuntoutus	hoidon jälkeen ja sen aikana toiminta, joka tähtää potilaan työkyvyn ja omatoimisuuden palauttamiseen
<i>rehabilitasyon</i>	<i>tedavi sürecinde ya da sonra hasta ya kabiliyet bağımsızlığı hedef alan kavram</i>
kuona-aine	elimistössä syntynyt tai ulkopuolelta tullut tarpeeton aine
<i>metabolik artik</i>	<i>vücut dışından gelen ya da vücutta oluşan artik madde</i>
ksantiinikivi	ksantinurian aiheuttama munuaiskivilaji
<i>sistin böbrek taş</i>	<i>böbreklerde sistin taş olusmaya neden olan sistinüri</i>
laboratoriokoe	laboratoriossa tehty koe nesteistä tai soluista
<i>laboratuvar test</i>	<i>laboratuvarda sıvıdan ya da hücrelerden yapılan test</i>
liitännäissairaudet	johonkin tiettyyn sairauteen liittyvä sairaus
<i>ilişkili hastalıklar</i>	<i>herhangi bir hastalığa olan ilişkili hastalık</i>

lääkehoito

sairauksien hoito lääkkeillä

*ilaç tedavi**hastalıklara ilaç ile yapılan tedavi***lääkkeiden aiheuttama nefropatia**

lääkkeiden aiheuttama munuaissairaus

*ilaçların sebep olduğu nefropati**ilaçların sebep olduğu böbrek hastalık***magneettikuvaus**

kuvausmenetelmä, joka perustuu magneetikentässä olevan elimistön vetyatomien lähettämiin signaaleihin, kun niihin vaikutetaan radioaalloilla

*manyetik rezonans tomografi**mıknatıslarla oluşturulan manyetik alan içinde radyo dalgaları kullanılarak bir tıbbi tekniktir***synnynnäinen poikkeavuus**

rakenteellinen poikkeavuus, joka saanut alkunsa ennen syntymää

*doğumsal anomali**doğuştan önce normal biçimin dışında olma, abnormaliti, malformasyon***munuaisallas**

munuaisen sisällä oleva ontelo, josta virtsanjohdin alkaa

*böbrek havuzcuk**böbreklerden süzülen idrarın idrar kesesine nakledilmesine yardımcı olan uzvun adı***munuaisbiopsia**

koepala tai solunäyte munuaisesta

*böbrek biopsi**böbrek parça incelemesi*

munuaiskerätulehdus	munuaiskeräset vaurioituvat tulehduksellisen tapahtuman seurauksena
<i>glomerulonefrit</i>	<i>enfeksyon nedeni ile nefronların iltihaplanması</i>
munuaiskivi	virtsateihin muodostunut kiinteä kappale, joka estää virtsan kulun tai aiheuttaa muita oireita
<i>böbrek taş</i>	<i>böbrek kanalları içerisinde oluşan mineral içerikli sert kitlelerdir</i>
munuaiskivi analyysi	laboratoriotutkimus, jolla selvitetään munuaiskiven laji
<i>böbrek taş analiz</i>	<i>böbrek taş türünü çözmek için yapılan laboratuvar test</i>
munuaislaskimo	kuljettaa verta munuaisesta sydämeen
<i>böbrek toplar damar</i>	<i>böbrekten kalbe kan taşıyan damar</i>
munuaissiirtolista	lista munuaisen siirtoa odottavien potilaiden jonosta
<i>böbrek nakli liste</i>	<i>böbrek nakliyi bekleyen hastaların sıra listesi</i>
munuaistutkimukset	veri- ja virtsanäyttein tehtävä munuaisten toiminnan perustutkimus
<i>böbrek muayene/inçeleme</i>	<i>kan ve idrar örneklerden yapılan böbreklerin çalışmayı ölçen temel muayane</i>

munuaisvaltimo	kuljettaa verta sydämestä munuaiseen
<i>böbrek atardamar</i>	<i>kalpten böbreğe kan taşıyan damar</i>
natiivikuvaus	perusröntgentutkimus ilman varjoaineita
<i>direkt röntgen</i>	<i>kontrast maddesiz yapılan röntgen görüntüleme yöntemi</i>
nefrologi	munuaisiin erikoistunut lääkäri
<i>nefrolog</i>	<i>böbrek konusunda uzmanlaşan hekim</i>
nefrologian poliklinikka	munuaissairauksien poliklinikka
<i>nefroloji polikliniği</i>	<i>böbrek hastalıklar polikliniği</i>
nestetasapaino	elimistössä vallitseva tasapaino veden saannin ja poistamisen välillä
<i>sıvı-elektrolit dengesi</i>	<i>vücut sıvılarının hacimleri ve birleşimleri dengede olması</i>
oire	ilmiö, merkki jostakin
<i>semptom</i>	<i>bir şeyin belirtisi</i>
poliklinikkakontrolli	etukäteen sovittu tarkastus
<i>poliklinikte yapılan kontrol</i>	<i>önceden ayarlanmış muayane</i>
polykystinen munuaistauti	munuaisessa nesteen täyttämiä rakkuloita
<i>polikistik böbrek hastalığı</i>	<i>böbreklerde sıvı dolu kist oluşması</i>

predialyysi	aika ennen dialyysihoitojen alkamista
<i>pre diyaliz</i>	<i>diyaliz tedavi başlamadan önceki süre</i>
proteinuria	virtsassa esiintyvä valkuaisen määrä
<i>proteinüri</i>	<i>idrarda protein görülmesi</i>
ravitsemusterapeutti	ravitsemustieteellisen korkeakoulututkinnon suorittanut ja kliinisen erikoiskoulutuksen saanut henkilö
<i>diyetisyen</i>	<i>beslenme ve diyetik lisans diplomalı beslenme ve diyet uzmanı</i>
ruokapäiväkirja	päivittäin kirjattu ravinto vihkoseen tms
<i>yemek günlüğü</i>	<i>defter vs ayrı günlük beslenmeyi kayıt etmek</i>
sienimyrkytys	myrkyllisen sienen aiheuttama myrkytystila
<i>mantar zehirlenmesi</i>	<i>zehirli mantarin sebep olduğu zehirlenme</i>

sosiaalihoitaja	erityiskoulutettu hoitaja, avustaa sairaalapotilaita kotiasioiden järjestelmissä sekä opastaa sairaalasta kotiutettavia asunto-, työ- ym. vaikeuksissa
<i>hastane sosyal hemşire</i>	<i>Özel eğitim görmüş hastalara ve hastahaneden çıkanlara sosyal hizmetlerde ev, iş gibi yardım eden ve yol gösteren hemşire</i>
sosiaaliturma	yhteiskunnan antama turva eri elämäntilanteessa
<i>sosyal güvenlik</i>	<i>toplumun sunduğu güvence</i>
tietokonetomografia	kerroskuvausmenetelmä, joka käyttää hyväksi tietokonelaskentaa ja röntgenkuvauksia
<i>bilgisayar tomografi</i>	<i>X-ışının elde edilen veriler bir bilgisayar tarafından işlenir</i>
tubointerstiaalinen nefriitti	munuaisvälikudoksen ja munuaistubulusten tulehdus
<i>tübulointerstitial nefrit</i>	<i>interstisiyel dokunun ve böbrek tübüllerin iltihap</i>
tukos	tukkiva esine tai aine
<i>tıkanıklık</i>	<i>tıkıyan nesne ya da madde</i>

ultraäänikuvaus	elinten ja kudosten tutkimusmenetelmä, joka perustuu ultraäänen kaikuun
<i>ultrasonografi</i>	<i>yüksek frekanslı ses dalgalarını kullanarak organları ve dokuları görüntüleyen bir tanı yöntemidir</i>
uraattikivi	munuaiskilaji, muodostuu virtsahappokiteistä
<i>ürük asit taş</i>	<i>ürük asit taneciklerinden oluşan böbrek taşı türü</i>
urea	maksassa syntynyt valkuaisaineiden lopputuote
<i>üre</i>	<i>karaciğerde üretilen albuminlerin atık maddede</i>
uremia	munuaisten vajaatoiminnassa syntyvä tila
<i>üremi</i>	<i>böbrek yetmezliğinde ortaya çıkan hastalık</i>
urografia	virtsateiden varjoainekuvaus
<i>ürografi</i>	<i>ürinerlerin kontrastli maddeli görüntüleme yöntemi</i>
vajaatoiminta	normaalin toiminnan vajaavuus
<i>yetmezlik</i>	<i>normal işlemde yetersizlik, yerine getirmeme</i>

varjoainekuvaus	kuvantamismenetelmä, jossa käytetään varjo-ainetta huonosti näkyvien rakenteiden näkemiseksi
<i>kontrastli röntgen</i>	<i>yumuşak dokuların görünülmesi için kontrast madde verilerek yapılan görüntüleme yöntemi</i>
vaskuliitti	verisuonten tulehdustila
<i>vaskülit</i>	<i>kan damarların iltihaplanması</i>
vatsakalvodialyysi	potilaan omaa vatsakalvoa hyväksi käytävä keinomunuaishoito
<i>peritoneal diyaliz</i>	<i>hastanın karın zarını kullanarak yapılan diyaliz</i>
verenpaine	verenkiertojärjestelmän eri osissa vallitseva hydrostaattinen paine
<i>tansiyon</i>	<i>kan dolaşımı sisteminin farklı yerlerde meydana gelen hidrostatik basınç</i>
vertaistuki	potilaan tai omaisten omaehtoista kokemusten vaihtoa
<i>akran destek</i>	<i>hastanın vey a yakınının tecrübe ve bilgi paylaşımı</i>
vertaisvanhempi	omakohtaisesta kokemuksesta muille vanhemmille tukea antava vanhempi
<i>akran ebeveyin</i>	<i>kendi tecrübelerine dayanarak ebeveynlere destek veren ebeveyin</i>

virtsanjohtimet johtimet, kuljettavat virtsaa virtsarakkoon

üreterler

idrari böbreklerden mesane ye taşır

virtsanäyte

näyte virtsasta, josta tutkitaan sairauksia

idrar kültür

idrarda görünulen hastalıklar için alınan örnek

virtsarakko

häpyluun takana sijaitseva pussimainen virtsasäiliö

mesane

Küresel şekilde kas tabakaları ve iç yüzeyini kaplayan mukoza adı verilen zar yapısından oluşmuş bir organdır

vuorokausivirtsa

24 tunnin ajalta kerätty kaikki virtsa

24 saatlik idrar toplama

24 saat içinde toplanan tüm idrar

yövirtsa

levon aikana kerätty virtsa

gece idrarı

geçeden idrar kesesinde duran idrar

SANASTON LÄHTEET

Akpolat, Tekin & Utas, Cengiz BÖBREK YETMEZLİĞİ: GENEL BİLGİLER. Viitattu 3.5.2018. http://www.nefroloji.org.tr/folders/file/bobrek_yetmezligi.pdf.

Asit.gen.tr Asit baz dengesi. Viitattu 3.5.2018. <https://www.asit.gen.tr/asit-baz-dengesi.html>.

Böbrek agrisi Böbrek Taşı Çeşitleri – Kalsiyum Ürik Asit Enfeksiyon ve Sistin Taşı. Viitattu 3.5.2018. <http://bobrekagrisi.com/bobrek-tasi/bobrek-tasi-cesitleri>.

Böbrek.gen.tr. Renal pelvis nedir. Viitattu 3.5.2018. <https://www.bobrek.gen.tr/renal-pelvis-nedir.html>.

Cevap sepeti. Glomerulonefrit nedir. Viitattu 3.5.2018. <https://www.cevapsepeti.com/glomerulonefrit-nedir/>.

Damla üroloji. ESWL nedir. Viitattu 3.5.2018. <http://www.damlataskirma.com/eswl-nedir.html>.

Doktorlar.de. Almanyadaki Turk doktorlarin listesi. Ultrasonografi nedir. Viitattu 3.5.2018. <http://www.doktorlar.de/makaleler/8-ultrasonografi-usg-us-nedir.html>.

Dr. Cihan Altin. Kardiyoloji uzmani. Viitattu 3.5.2018. <http://www.drcihanaltin.com/tpszlg/>.

Eksi sözlük. Amiloidoz. Viitattu 3.5.2018. <https://eksisozluk.com/amiloidoz--298768>'.

Eksi sözlük. Diyabet. Viitattu 3.5.2018. <https://eksisozluk.com/diyabet--75118>.

Eksi sözlük. Hidrostatik basinc. Viitattu 3.5.2018. <https://eksisozluk.com/hidrostatik-basinc--1870656>.

Eskelinen, Saija 2013. Terveyskirjasto. Röntgentutkimukset. Viitattu 3.5.2018. http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=snk04085&p_hakusana=natiivikuvaus.

- Eskelinen, Saija 2016. Terveyskirjasto. Urea. Viitattu
3.5.2018.http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=snk03122.
- Eskelinen, Saija 2016. Terveyskirjasto. Virtsanäytteet. Viitattu
3.5.2018.http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=snk02040.
- Fimlab 2015. Vuorokausivirtsan keräys. Viitattu
3.5.2018.https://www.fimlab.fi/ohjekirja/nayta.tpl?sivu_id=193;setid=5829;id=10886.
- Gercek diyetisyenler. Beslenme ve diyet uzmanı kime denir. Viitattu
3.5.2018.<https://www.gercekdiyetisyenler.com/diyetisyen/beslenme-ve-diyet-uzmani-kime-denir/>.
- Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri 2017. Huslab. Yövirtsan keräys albumiinimäärittystä varten. Viitattu
3.5.2018.https://huslab.fi/ohjekirjan_liitteet/potilasohjeet/2_virtsanaytteet_ja_virtsan_keraykset/yovirtsan_kerays_albumiinimaaritysta_varten.pdf.
- Helsingin ja uudenmaan sairaanhoito 2017. Sairaanhoito. Sairaanhoitopalvelut. Elinsiirrot. Viitattu
3.5.2018.<http://www.hus.fi/sairaanhoito/sairaanhoitopalvelut/elinsiirrot/sivut/default.aspx?redirected=1>.
- Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri 2018. Huslab. Kivianalyysi. Viitattu
3.5.2018. <https://huslab.fi/ohjekirja/2058.html>.
- Hemen saglik. Akciğer Nakli Nedir?. Viitattu
3.5.2018.<https://www.hemensaglik.com/makale/akciger-nakli-nedir>.
- Hemen saglik. Organ redid. Viitattu
3.5.2018.<https://www.hemensaglik.com/makale/organ-reddi>
<http://centralhospital.com/TibbiBolumler/nefroloji/yontem/polikistik-bobrek-hastaligi/>.
- Ilanne-Parikka, Pirjo 2018. Terveyskirjasto. Diabetes. Viitattu
3.5.2018.http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00011.
- Jahnukainen, Timo&Ala-Houhala, Marja&Saarela, Ville& Nuutinen, Matti. Terveyskirjasto. Lasten akuutti tubulointerstitiaalefriitti. Viitattu
3.5.2018.<http://www.terveyskirjasto.fi/xmedia/duo/duo96204.pdf>.

- Karakoc, Ayten. PRE DİYALİZ DÖNEMDE HASTA EĞİTİMİNİN ROLÜ. Viitattu 3.5.2018.<http://www.ndthd.org.tr/assets/uploads/dosyalar/PreDiyalizDonemdeHastaEgitimininRolu.pdf>.
- Koskimäki, Sanna 2014. Theseus. Haplo-emäs tasapaino. Opas hoitotyöhön. Viitattu 3.5.2018.https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/76011/opas_haploemastasapaino.pdf?sequence=3&isAllowed=y.
- Lahti, Riikka 2016. Virtsakivet ja raakaruokinta. Viitattu 3.5.2018.<https://www.mushbarf.com/fi/virtsakivet-ja-raakaruokinta/>.
- Lehtoranta, Kari, Tukiainen, Eija & Lindell, Ossi. Terveyskirjasto. Virtsakivipotilaan tutkiminensekä ruokavalion ja lääkehoidon mahdollisuudet. Viitattu 3.5.2018.<http://www.terveyskirjasto.fi/xmedia/duo/duo93236.pdf>.
- Lindell, Ossi. Terveyskirjasto. Virtsakivien hoito. Viitattu 3.5.2018.<https://www.terveyskirjasto.fi/xmedia/duo/duo96944.pdf>.
- Lähdekorpi, Susanna 2017. Hämeen Sanomat. Elinluovuotuskortti on selvä tahdonilmaus. Viitattu 3.5.2018.<https://www.hameensanomat.fi/uutiset/kanta-hame/337313-elinluovuotuskortti-selva-tahdonilmaus>.
- Lääketieteen sanasto. Terve.fi. Hylintä. Viitattu 3.5.2018.<http://www.terve.fi/laaketieteen-sanasto/?search=hyljint%C3%A4>.
- Lääketieteen sanasto. Terve.fi. Ravitsemusterapeutti. Viitattu 3.5.2018.<http://www.terve.fi/laaketieteen-sanasto/?search=ravitsemusterapeutti>.
- Lääketieteen sanasto. Terve.fi. Sosiaalihoitaja. Viitattu 3.5.2018.<http://www.terve.fi/laaketieteen-sanasto/?search=sosiaalihoitaja>.
- Mavi kadin. Ure neden yukselir, nasil dusurulur, ure kac olmali. Viitattu 3.5.2018.<http://www.mavikadin.com/ure-neden-yukselir-nasil-dusurulur-ure-kac-olmali>.
- Memorial 2018. Emar nedir. Viitattu 3.5.2018.<https://www.memorial.com.tr/saglik-rehberleri/manyetik-rezonans-goruntuleme-mrg-mr-nedir/>.

- Munuais- ja maksaliitto. Vertaisvanhempitoiminta. Viitattu
3.5.2018.http://www.muma.fi/sairaudet_ja_elinsiirrot/lapset_ja_nuoret/liiton_perhetoiminta/vertaisvanhempitoiminta.
- Munuais- ja maksaliitto. Hyljinnän estolääkitys. Viitattu
3.5.2018.http://www.muma.fi/sairaudet_ja_elinsiirrot/elinsiirrot/hyljinnan_estaminen/hyljinnanestolaakitys.
- Munuais- ja maksaliitto. Munuaistutkimukset. Viitattu
3.5.2018.http://www.muma.fi/munuaispotilaan_opas/munuaispotilaan_opas/munuaistutkimukset.
- Munuais- ja maksaliitto. Polykystinen munuaissairaus. Viitattu
3.5.2018.http://www.muma.fi/files/2311/Polykystinen_munuaissairaus_esite.pdf.
- Munuais- ja maksaliitto. Vatsakalvodialyysi. Viitattu
3.5.2018.http://www.muma.fi/munuaispotilaan_opas/munuaispotilaan_opas/vatsakalvodialyysi.
- Mustajoki, Pertti 2018. Terveyskirjasto. Verisuonitulehdus. Viitattu
3.5.2018.http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00751&p_hakusana=verisuonitulehdus.
- Mustajoki, Pertti 2016. Terveyskirjasto. Verenvähyys eli anemia. Viitattu
3.5.2018.https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=lds00003.
- Mustajoki, Pertti 2017. Terveyskirjasto. Diabeteksen munuaissairaus. Viitattu
3.5.2018.https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00563&p_hakusana=diabeettinen%20nefropatia.
- Mustajoki, Pertti & Kaukua, Jarmo 2008. Terveyskirjasto. Laskimoiden kuvaukset. Viitattu
3.5.2018.http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=snk04160.
- Mustajoki, Pertti & Kaukua, Jarmo 2008. Terveyskirjasto. Varjoainekuvaukset. Viitattu
3.5.2018.http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=snk04025.
- Mustonen, Jukka & Wirta, Ole. Terveyskirjasto. Iskeeminen munuaissairaus. Viitattu
3.5.2018.<http://www.terveyskirjasto.fi/xmedia/duo/duo95450.pdf>.

- Nedir. Hacir nedir. Viitattu 3.5.2018.<https://www.nedir.com/hacir>.
- Netdoktorum. Kreatinin Nedir? Ykseklgi – Dklg. Viitattu 3.5.2018.<https://www.netdoktorum.net/haber/1707/kreatinin-nedir-yuksekligi-dusuklugu>.
- Pasanen, Eija 2008. Theseus. Predialyysivaiheen munuaispotilaan hoidonohjausmallin kehittminen Keski-Suomen sairaanhoitopiiriss. Viitattu 3.5.2018.https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/17871/jamk_1224229043_1.pdf?sequence=2&isAllowed=y.
- Radyoloinet. Tibbi terimler. Viitattu 3.5.2018.http://www.radyoloinet.com/egitim/tibbi_terimler.html.
- Researchgate 2017. Yaamn Sonunda Klinik Etik Karar Verme Sreci ve Belirleyici Faktrler. Viitattu 3.5.2018.https://www.researchgate.net/publication/313648493_Yasamin_Sonunda_Klinik_Etik_Karar_Verme_Sureci_ve_Belirleyici_Faktorler.
- Saarelma, Osmo 2017. Terveyskirjasto. Verivirtsaisuus. Viitattu 3.5.2018.http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00341.
- Saarelma, Osmo 2017. Terveyskirjasto. Virtsakivitauti. Viitattu 3.5.2018.http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00345&p_hakusana=virtsatiekivi.
- Saglik aktuel. Saglik ansiklopedisi. Diyabetik nefropati. Viitattu 3.5.2018.<http://www.saglikaktuel.com/saglik-ansiklopedisi-diyabetik-nefropati-nedir--319.htm>.
- Saglik bilgi bankasi. Duz rntgen film. Viitattu 3.5.2018.<https://www.birdoktorbul.com/tibbiislemler/detay/url/duz-rontgen-filmi-277>.
- Saglik bilimi. Tubulointerstitiyel nefrit. Viitattu 3.5.2018.<http://www.saglikbilimi.com/tubulointerstisyel-nefrit/>.
- Saha, Heikki 2017. Terveyskirjasto. Krooninen munuaisten vajaatoiminta. Viitattu 3.5.2018.http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00587.

- Salonen, Jonna 2018. Terveyskirjasto. Amyloidoosi. Viitattu 3.5.2018.http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00625.
- Sane, Timo 2008. Duodecim. Pitkäaikaisen glukokortikoidihoidon seuranta. Viitattu 3.5.2018.<http://www.duodecimlehti.fi/lehti/2008/6/duo97130>.
- Sistem tip 2014. Idrar örnekleri. Viitattu 3.5.2018.<http://www.sistemtip.com.tr/icerik/24-saatlik-idrar-da-diyet-gerektiren-ve-kullanilan-ilaclardan-etkilenen-testler.html>.
- Solunetti 2006. Virtsanjohdin. Viitattu 3.5.2018.<http://www.solunetti.fi/fi/histologia/virtsajohdin/>.
- Suomisanakirja 2018. Este. Viitattu 3.5.2018.<https://www.suomisanakirja.fi/este>.
- Suomisanakirja 2018. Hyperfosfatemia. Viitattu 3.5.2018.<https://www.suomisanakirja.fi/hyperfosfatemia>.
- Suomisanakirja 2018. Immunosuppressiivinen. Viitattu 3.5.2018.<https://www.suomisanakirja.fi/immunosuppressiivinen>.
- Suomisanakirja 2018. Kaikututkimus. Viitattu 3.5.2018.<https://www.suomisanakirja.fi/kaikututkimus>.
- Suomisanakirja 2018. Komplikaatio. Viitattu 3.5.2018.<https://www.suomisanakirja.fi/komplikaatio>.
- Suomisanakirja 2018. Kuona-aine. Viitattu 3.5.2018.<https://www.suomisanakirja.fi/kuona-aine>.
- Suomisanakirja 2018. Munuaisallas. Viitattu 3.5.2018.<https://www.suomisanakirja.fi/munuaisallas>.
- Suomisanakirja 2018. Oire. Viitattu 3.5.2018.<https://www.suomisanakirja.fi/oire>.
- Suomisanakirja 2018. Sosiaaliturva. Viitattu 3.5.2018.<https://www.suomisanakirja.fi/sosiaaliturva>.
- Suomisanakirja 2018. Vajaatoiminta. Viitattu 3.5.2018.
<https://www.suomisanakirja.fi/vajaatoiminta>.
- Suomisanakirja 2018. Virtsarakko. Viitattu 3.5.2018.<https://www.suomisanakirja.fi/virtsarakko>.

- Tampereen yliopistollinen sairaala 2015. Gromelurusten suodatusnopeuden mittaaminen. Viitattu 3.5.2018.http://www.pshp.fi/fi-FI/Palvelut/Kuvantamispalvelut/Kliininen_isotooppilaaketiede/Glomerulusten_suodatusnopeuden_mittaus.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2017. Hoitotahto. Viitattu 3.5.2018.<https://thl.fi/fi/palvelut-ja-asiointi/lomakkeet/hoitotahto>.
- Terveyskirjasto 2017. Lääketieteen sanasto. Albuminuria. Viitattu 3.5.2018.http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=ltt02767&p_hakusana=albuminuria.
- Terveyskirjasto 2017. Lääketieteen sanasto. Asidoosi. Viitattu 3.5.2018.https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=ltt00301&p_hakusana=asidoosi.
- Terveyskirjasto 2017. Lääketieteen sanasto. Biopsia. Viitattu 3.5.2018.http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=ltt00426&p_hakusana=biopsia.
- Terveyskirjasto 2017. Lääketieteen sanasto. Hemodialyysi. Viitattu 3.5.2018.http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=ltt01085&p_hakusana=hemodialyysi.
- Terveyskirjasto 2017. Lääketieteen sanasto. Katetri. Viitattu 3.5.2018.https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=ltt01524&p_hakusana=katetri.
- Terveyskirjasto 2017. Lääketieteen sanasto. Krooninen. Viitattu 3.5.2018.http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=ltt01778&p_hakusana=krooninen.
- Terveyskirjasto 2017. Lääketieteen sanasto. Kuntoutus. Viitattu 3.5.2018.http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=ltt01795&p_hakusana=kuntoutus.
- Terveyskirjasto 2017. Lääketieteen sanasto. Magneettikuvaus. Viitattu 3.5.2018.http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=ltt02014&p_hakusana=magneettikuvaus.
- Terveyskirjasto 2017. Lääketieteen sanasto. Nestetasapaino. Viitattu 3.5.2018.http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=ltt02275&p_hakusana=nestetasapaino.

- Terveyskirjasto 2017. Lääketieteen sanasto. Rakenteellinen. Viitattu
3.5.2018.http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=ltt02044&p_hakusana=rakenteellinen%20p.
- Terveyskirjasto 2017. Lääketieteen sanasto. Tietokonetomografia. Viitattu
3.5.2018.http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=ltt03460&p_hakusana=tietokonetomografia.
- Terveyskirjasto 2017. Lääketieteen sanasto. Uremia. Viitattu
3.5.2018.http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=ltt03622&p_hakusana=uremia.
- Terveyskirjasto 2017. Lääketieteen sanasto. Varjoainokuvaus. Viitattu
3.5.20185.http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=ltt03628&p_hakusana=varjoainokuvaus.
- Terveyskirjasto 2017. Lääketieteen sanasto. Verenpaine. Viitattu
3.5.2018.http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=ltt03702&p_hakusana=verenpaine.
- Terveyskirjasto: 2017. Lääketieteen sanasto. Keskivirtsanäyte. Viitattu
3.5.2018.http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=ltt01558.
- Tureng ingilizce-turkce sözlük. Disorder. Viitattu
3.5.2018.<http://tureng.com/tr/turkce-ingilizce/disorder>.
- Tureng ingilizce-turkce sözlük. Elektrolit. Viitattu
3.5.2018.<http://tureng.com/tr/turkce-ingilizce/elektrolit>.
- Turk dil kurumu. Asidoz. Viitattu
3.5.2018.http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5abf841d6eeb68.31406539.
- Turk dil kurumu. Anemi. Viitattu
3.5.2018.http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5abf9ea2e1ce28.91387910.
- Turk dil kurumu. Diyaliz. Viitattu
3.5.2018.http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5abf8c478595c2.06223588.
- Turk dil kurumu. Tikaniklik. Viitattu
3.5.2018.http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5abf9b0e90bf46.96382185.

Türk nefroloji derneği. Formul. Viitattu

3.5.2018.<http://www.nefroloji.org.tr/formul.php>.

Türk böbrek vakfı. Böbrek Taşları Konusunda Her Şey. Viitattu

3.5.2018.<https://www.tbv.com.tr/tr/content/main/page/p/410-bobrek-taslari-konusunda-her-sey>.

Ulger, Burak Veli. Sivi elektrolit dengesi. Viitattu

3.5.2018.<https://www.dicle.edu.tr/Contents/54758372-3a00-4e9b-b17f-3eb7c92e63b2.pdf>.

Uludagi Universitesi. E. Tuncel: RADYOLOJİK TANIDA TEMEL KAVRAMLAR.

Viitattu 3.5.2018.http://www.anadoluissagligi.com/img/file_2151.pdf.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri. Virtsatiekivipotilaan hoito. Viitattu

3.5.2018.<https://hoito-ohjeet.fi/OhjepankkiVSSH/Virtsatiekivipotilaan%20hoito.pdf>.

Wordpress 2016. Elinsiirto. Viitattu

3.5.2018.<https://elinsiirto.wordpress.com/2016/09/14/elinsiirron-odotusaika/>.

Yildiz, Ferhat 2013. Organ bagis kartinin anlami nedir, bu karti alan herkesin organlari nakledilir mi. Viitattu

3.5.2018.<http://blog.milliyet.com.tr/organ-bagis-karti-nin-anlami-nedir--bu-karti-alan-herkesin-organlari-nakledilir-mi-/Blog/?BlogNo=406444>.

Yilmaz, Selim 2011. Uludagi Universitesi. Radyoloji Anabilim Dali. Viitattu

3.5.2018. <http://radyoloji.uludag.edu.tr/radyolojik-inceleme-yontemleri.htm>.

Özel bölge hastanesi. Bilgisayarlı Tomografi (BT):2017. Viitattu 3.5.2018.

<http://www.bolgehastanesi.com/bilgisayarli-tomografi>.